

پښتو

لنډی، مصری، تیږے

ویب پاڼه: <http://www.razmohammad.com>

ایمیل پته: razm.noorzai@gmail.com

Ketabton.com

ترنېب کړونکې: راز محمد نورزی پکتيوال

کال: ۲۰۱۶م

لنډی، مصری، ټپي

لنډی هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې معلوم نه وی او د هر حساس پښتون او حساسې پښتنې د احساساتو هنداره باله شي .

د لنډيو شاعران څوک دي؟

د پښتنو په غرو او رغو کې ، په کلیو او ښارو کې ، په شنو درو او لویو دښتو کې ، د ابشار خنگ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپیلۍ او د ښوال په درو کې بلاخره د پښتنو د خاورې په هر گوټ کې له دی اشعارو څخه په یو شان خوند اخیستل کېږي . زاړه یې د ځوانۍ د خاطراتو په یاد وایي ، زلمیان او پیغلې یې د خپل زلمیتوب شور او مستي پکښې لټوي ، مینانو ته د راز او نیاز روښی کوي ، توریالی ورسره د تورو په میدان کې گډېږي او مسافر یې په مسافري کې د خپل وطن تنده پری ماتوي . د اشعرونه چې څومره ساده، سلیس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغیزې څخه پاک او سپیڅلې دی.

د لنډيو ځانگړتياوې

د دیوانونو شعرونه که د عربي عروضو تابع دي خو دا شعرونه نه یوازې د عربي عروضو څخه بی نیازه دي بلکه د سېلاب (Syuable) سیستم په اساس ځانته عروض لری ، لومړی برخه یې لنډه (۹) سیلابه او دوهمه برخه یې اوږده (۱۳) سیلابه ده . د دی اشعار ویل څرگند خصوصیت دا دی چې زیاتره پکښې د ښځې له خوا نارینه ته خطاب وی او څنگه چې د ښځې احساسات تر نر رقیق ، تاثیرات یې تر نر اغیزمن او اغیز یی تر نر وځوندور دی نو به لنډيو کې هم طبعاً تر نورو اشعارو خوند او اغیزه زیاته محسوسه کېږي ، همدا شان هره یو لنډی د ملی موسیقي یو داسی نوټ بللی شو چې پر مختلفو طرزو او آهنگو باندې کیدای شی ، لکه : رزم ، بزم ، د سفر ، ناستی ، اتڼ ، غم او د خوښۍ د حالاتو

د راز راز لحنونو سره سمون خوری یعنی هره یوه لنډی د ملی موسیقی پر ډول ډول آهنگونو او وزنونو باندې رغیدای شی ، دا څو لنډی چې دلته د پارسی او انگریزی ترجمی سره لوستونکو ته وړاندې کیږی دا د دی راز ملی اشعارو یوه ډیره وړه نمونه ده ، که نه وی دا راز په زرگونو زرگونو لنډی شته چې تر اوسه را غونډی شوی نه دی یوازی یوه برخه یې د پښتو ټولنی د کتاب په شکل چاپ کړی ده . که دا نمونه د لوستونکو خوښه شوه نو بیا به زیار باسو چې دا راز شعرونه یوه بله مجموعه د ترجمی سره مینوالو ته وړاندې کړو . د پښتو ژبې داوولسی ادب یو ځانگړی شعری صنف یا ټولگی دی چې شفاهي ادب هم ورته وایي . لنډی د شعر د نورو ډولونو نه یو بیل او بشپړ ډول ځانگړی فورم لری . چې لو مړی نیم بیټي یې نهه سیلابه او دوهم نیم بیټي یې (۱۳) سیلابه کیږی چې دا ځانگړنی په نورو شعری فورمونو کې نه لیدل کیږی . په پښتو اولسی ادب کې د لنډی لپاره نور نومونه هم شته چې د بنښتون اولس لخوا په دی ټولو نومونو پیژندل کیږی . لکه: ټپه ، مصره او ټیکي چې دی هر نوم ته یو ځانگړی فلسفه موجوده ده چې د بیلگې په ډول یې زه یادونه کوم . لنډی ته ځکه لنډی وایي چې د سیلابونو له مخې لنډه او دمانا له پلوه ډیره اوږده او غښتلی وی او یا داچې چې لو مړی نیم بیټي یې د دوهم نیم بیټي نه لنډ وي لکه دا لا لنډی لنډی :

د لنډی ونې نه دی څار شم
لکه سيسي چې په کمر ولاړه وینه

مصره

لنډی ته مصره هم وایي او دا ځکه چې په پخوا زمانو کې د توری او ډال جنگونه وه او د هغو جنگونو په مهال د جنگ ښه او پیاوړی توره به په مصر کې جوړیدله ، نو د مصری توری شهرت ډیر زیات وه او هغه به ډیره تیره او ځلا نده هم وه ، نو د لنډی تاثیر او ښکلا یې د مصری توری سره تشبیه کړی چې د میوند په جنگ کې د ملا لې د خولې مصره د یا دولو وږده :

که په میوند کې شهید نه شوی
خدا یرو لا لیه بی ننگې ته دی سا تینه

د ملا لې د خولې دا لنډۍ د پښتنو د بریا لیتوب او د ښکیلاک د ماتې سبب شوه یعنې دی لنډۍ په پښتنو زلمیانو کې هغه جذبات او احساسات راوپاروی چې د سر خندنې په روحیه کې غلیم مات کړ او خپلې سینی یې د انگریزی ښکیلاک توپونو ته سپر کړې او په غلیم یې هجوم وروړ ترڅو یې غلیم پر شا و تا مېا وو .

او بریې خپل کړ . زما په قبر لاړی توکړه که یې د ننگ گولې په شا خوړلې وینه همدا ډول لنډۍ ته تپه هم وایې ، او دا هم یوه د تسمیې وجهه لری خغخ دا چې د لنډۍ تاثیر د سپرې په زړه تپ جوړه وې . یعنې که توری او توپکی ښکاره توپونه جوړه وې ، نو لنډۍ بیا پټ زخمونه د انسان په اوجود کې جوړولی شي چې یواځې احساس یې کیږی ، خولیدل کیږی نه لکه دا لا ندې لنډۍ :

باور مې نه شی که به روغ شم
بلا زخمونه مې په زړه دی مې به شمه

د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د ښو ویشتلې یمه
با نه دی ورو جگ کړه شیرینې
ما ته دی سم د زړه په سر تو مبلی دینه

د لنډۍ بله ځا نگرنه داده چې شاعریې معلومه نه وې د هر چا یعنې د هر پښتانه او پښتنې د خیال

او زړه خبری دي . بله دا چې وخت او ځایې هم معلوم نه وې ، چې د چا له خوا ، څه وخت ، او په کوم ځای کې ویل شوی دي ، او نه یې چا ته د تعداد پته لگېږی . د لنډیو کتابونه چاپ شوی ، خو د تعداد په اړه یې څوک څه نه شی ویلی او نه یې کوم لیکوال ته څوک منسو بولی شی ، او نه څوک په ویلو کې انتیظار با سی . حتی کله کله یې خلک یو د بل په وړاندې د مسا بقې په ډول هم وایې په تیره پښتني پیغلي او زلمیان لکه دا ټپه :

د ټپی وار راسره کړده
ما ته بي واره ټپه خوند نه را کوبینه

ما سره سمه سیالی مه کړه
ما د لنډیو سپاري لو ستلی دینه

د لنډیو وو یونکي زیاتره وخت تور سري وي . او د لنډیو ډیره برخه د بنځوله خوا ویل کیږي ، او یل شوي دي . د لنډیو د منځ ته را تگ په باب کومه خاصه نیټه نه شته او اټکل کیږی چې د زرو کا لو څخه هم بخوا قدامت لری وڅیړونکي په دی عقیده دی چې بنا یې لو مړنې په لاس راغلی لنډۍ او یا په بل عبارت یوه زړه لنډۍ دا وې :

سپوږمې سر وهه را خيژه
یار مې د گلو لو کې گوتي ريینه (۱)

لنډۍ چې د پښتو اولسی ادب او فلکلور اساس تشکلوی . د ژوند په هره برخه کې د خپل موثریت مظاره کړی وپښتانه ځوانان او پیغلې یې د مینې ، هجران ، وصل ، غم ، او خوشحالی په حالتونو کې وایې ، مشران یې په خپلو خبرو کې د ځینو مسایلو د تاید لپاره وایې : ، حتی کله کله تری د

متل په حيث د خپلو خبرو د قوت لپاره کار احستل کېږي، نو ویلای شو چې په لنډیو کې د انسان ژوند هر اړخ او هره پېښه انځور شوی ده چې دا انځور یې د ساده او روانه ژبه چې د اولس ژبه ورته ویل شوي ده نو ځکه ورته اولسي ادب وایي. دلته د ټولنیز ژوند د څو اړخونو او پېښو یا دونه کوم، چې په پښتو لنډیو کې په څو مره ساده، روان او ظریف انداز را نغاړل شوی او یو اوږده کسه یې په لنډو الفاظو کې بیان کړی. که لومړی د عشق برخه او دهغه څو حالتونه راواخلو ښه به وي.

زه به عاشق سړی پوهیږم

یا یې رنگ زیږوی یا یې شونډي وچي وینه

په دی که خوشک نه شته، چې په عاشقی او مینه کې جذبی، غم، خوشحالی، مینت، پیغور او تهمتونه وي، چې دا یو حالت هم د لنډیو نه دی او هر یو یې په خپل وار تعریف کړی، هر حالت یې ژبه ورکړی او غږو کې یې دي او په هغه ژبه کې غږولی په کومه چې ټول پښتون قوم پوهیږي لکه د جدایې به وخت یې عاشق خپلی معشوق ته داسی وایي:

جانانه دومره را سره وای

لکه بریښنا چې د بارانه سره وینه

د لنډۍ پیژندنه

د لنډۍ پیژنې په اړوند په ځینو کتابونو، لیکونو او خپرونو کې داسې راغلي دي: (لنډې په اولسي ادبیاتو کز هغه ادبیات دي چې د اولس بې نومه او بې نښانه شاعر پکې پدې بریالی شوی چې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان او تصویر کړی دی. (۱) (استاد حبیب الله رفیع لیکي): لنډی یو هغه دوه مسره ایز نظم دی چې لومړی او دوهمه مسره یې نه په قافیه کې سره یو شوی او نه په وزن کې سره رابري وي. لنډی هغه موزون، غیر متعارف، مستزاد،

حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړۍ برخه یې نهه (۹) څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳)) څپې وې د پښتنو په مختلفو سیمو کې لنډۍ په مختلفو نومونو پاندې نومول شوي دي البته چې په هر محیط کې به یې د بیلې بیلې وجهې سبب شوی وي ، او هر یو نوم ایښودونکي به د یو خاص صفت او مقصد په لحاظ نوم پری ایښی وي . نو لدې کبله د لنډۍ په نومونو کې اختلاف معلومېږي . خو نومونه چې په بیلو بیلو محیطونو کې ورباندې ایښودل شوي دي په لنډۍ ډول دي : لنډۍ د کندهار او پکتیا پښتانه یې لنډۍ بولي چې دا اصطلاح د کثرت په توګه په دوي کې موجوده ده او هم د هري سیمې باسواده خلک یې پیژني .

بل تعریف

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دویمه برخه یې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وايي. یا دا چې په دی ډول نظم کې یو ډول تاثیرات پراته دی ، چې په اوریدونکي په محضی اوریدو سره یو داسي ډول اغیزه کوي چې په خوله یې تعریف نه کیږي او اکثر پښتانه یې په محض اوریدو سره په ژړا کیږي او په زړه کې یې یو هیجان او سوز پیدا شي ، نو ځکه یې د هغې لنډۍ نوم چې د مار په معنی ده په دې نظم باندې ایښی ده. راورتي :)) د پښتو مشهور ادیب چې په قام انگریز و ((د پښتو ژبې او دب ته یې ډیر خدمت کړی دی ، د دې پورته قول یې تایید کړی دی او لنډۍ په باب کې لیکي : ((د پښتو ژبې یو ډول اشعار دي ، چې د ولاړې موسیقي په ذریعه ویلی کیږي ، د زیات جوش او حرارت نه ډک دی ، او ماته د دې په ذریعه خپل وطني او ملي سرودونه را په یادېږي ، چې .. ۱۰))

د لنډیو ادبي او معنوي ویش

لنډۍ د پښتو په فولکلوري ادب کې یو ځانله فورم دی چې د شکل له پلوه ډیري زړې دي ، د موضوع په لحاظ هم دومره متنوعي دی چې د پښتني ژوند ټولي خواوي پکې په واقعي او طبیعي بڼه

انځور شوي دي او سړۍ د پښتنو د اجتماعي ژوند دومره باريک موضوعات پکې پيدا کولاي شي چې په نور سندرو کې بيا په دي کم و کيف نه دي بيان شوي . (۱)

د لنډيو معنوی او حماسي انځور

فخر او حماسه

په خپل دين ، قوم ، ژبه ، نیکونو ميرانی ، ز پورتيا او نورو اوچتو صفتونو وياړ کولو ته فخر وياړنه وايی . حماسي هغه شعرونو ته ويل کيږي چې موضوع يې ، جنگ ، مړانه ، بنندنه ز پورتيا ، ننگ غيږت ، توره او وياړنه وي . لکه لاندي لنډيو :

علم درياب کوشش کشتی دي
په کشتی کينه په درياب و گرځه ميينه

چيرته چې علم حاصلېږي
هلته به خاوری کر مه غوښي خپل هډونه

مورې لنډۍ توره مې راکړه
پر دين غزا ده زه خپل ځان شهيدومه

که له میونده روغ راستون شوي خدا پرو لالیه به ننگی ته دې ساتیښه (۱)

گودر او لنډۍ

گودر د پښتنو د کلتور د کتاب هغه رنگینه پاڼه ده، چې له نوم څخه یې د سړي زړه ته دیدنونه، مینه او ښکلا خپل ځان وربښکاره کوي، او د ښایستونو د یوې ټولګې په شان ورته ځان ښکاره کوي. څرنگه چې د نوم څخه معلومېږي چې گودر د پښتو ژبې سوچه کلمه ده او د پښتنو ټولو سیمو کې د گودر کلمه عامه ده. کله چې موږ د گودر کلمه په خوله اخلو نو حتماً زموږ ذهن ته د پېغلې، منګي او ماډیګري کلمې راځي. دا هغه کلمه ده چې د پېغلې، ځوانانو، شاعرانو، سندرغاړو له خوا په داسې الفاظو او کلمو کې ستایښل شوي چې انسان دا وریدولو توان په ځان کې نه ویني چې په اوریدلو یې د ځوانۍ جزیه او د مینې ولوله راپاروي. د پښتنو په سیمه کې د گودر غاړه په ماډیګري کې د پېغلو په تودواکارو گرمه وي ځکه چې دا داسې ځای دی چې خپلې همزولې په کې جمع کېږي. گودر چېرې چې ښکلي او مستې پیغلې د اوبو راوړلو په بهانه خپلو همزولو سره د زړه خواله کوي، خوښي کوي، د خپلو مینو دیدنونه کوي. گودر د ویالې او چینې سره هغه ځای ته ویل کېږي، چې په هغه ځای کې د منګي خوله په اسانۍ سره د اوبو په واسطه ډکېږي. او د هغه سره نږدې کورونه د خپلو ورځنیو اوبو د پوره کولو کار اخیستل کېږي، چې گودر ته معمولاً انجونې څي او ډېرې په خوښۍ د گودر څخه د اوبو راوړلو ته خوښېږي. څرنگه چې زموږ په وطن او په ځانګړې ډول د پښتنو په سیمو کې د ښځو په تګ راتګ، مېلو او مستیو ته اجازه نه شته دی او نه هم په کې بهی له گودر څخه کوم بل ځای شته دی، نو پښتنې انجونې گودر ځانته په دنیايي جنت کې شمېرې، ځکه چې هلته د خپلو همزولو انجونو سره د زړه د نړۍ رازونه شریکوي او د خپلو یارانو سره د دیدن څخه خوند اخلي، څوک په کې نوی د یارانې تار غځوي او څوک په کې خپلو زړو یارانو ته ټینګښت تارونه تړي.

دلته يوه پښتنه انجلی د خپل يار د دیدن لپاره په ځان تکلیف مني او کوز گودر ته اوبو پسې ځي، چې هغه د پښتنو په قول په يوه تېر دوه ښکاره کوي، چې وايي:

اوبه د هر گودر خوږې دي
جانانه ستا دپاره کوز گودر ته ځمه

دلته د گودر په بهانه د يار د دیدن کولو سربېره د پښتنې انجلی د مينې سپېڅلتوب هم ځان ښکاره کوي، چې د خپلې مينې لپاره په ځان تکلیف گالي او د يار دیدن کوي. په گودر کې نه يوازې د انجونو خنداگانې او د ښکړو شرنګهار شتون لري، بلکې هلته د گودر څخه يوه څه لرې په هغه سيمه کې چې گودر ورته ښه مالومېږي، ډېر زلميان هم ليدل کېږي، چې ډېرو انجونو په منع کې د يوې انجلی د سالو خبره داسې په لنډۍ کې رانغاړي:

پر گودر سور سالو ښکاره شو
ما وې دې تورو اوبو اور واخيست مينه

دلته د سالو يا ټکري سور والی او هغه هم د يوې داسې انجلی په سر چې په مستی ورځينې هخوا دېخوا سر اخلي او دا پرې د خپل مين زړه زخمي کوي. او يا هم کومو زلميانو، چې د گودر د غاړې د مستو انجونو کتار او ټولګه ليدلې وي، هغه بيا ځان د گودر د غاړې په شان غواړي، چې د انجونو د سرتاج شي او يا هم انجونې يې په خپل لاس راوشکوي او د زړه په سر يې کېږدي. لکه چې وايي:

خاونده ما د گودر گل کړې
چې جينکې مې شوکوي سر کې مې ږدینه

دلته د هغه گل يادونه شوې، کوم چې د گودر په غاړه وي او انجونې هغه راشکوي او په خپلو وېښتانو کې يې د مستې د نښې او د وېښتانو د ښايست لپاره ټوکوي، چې د خپل مين زړه پرې ټکور کړي. يا هم ځينې ميينان گودر ته د ټولو انجونو او يا هم د جوړه انجونو له تگ څخه سرټکوي او د خپلې مينې سره د بلې انجلۍ راتگ ورته ټکه ښکاري، لکه چې وايي:

په گودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور يې بدرگه ورسره ځينه

د پښتنو د کلتور د کتاب د پاڼو څخه دا جوتيرې، چې پښتانه انجونې يوازې حتا گودر د اوبو پسې هم نه لېږي، يا يې کشره خور او يا هم کشر ورور ورسره لېږي، خو دلته دا کشره خور دې خوار عاشق ته د ټکې په څېر راغلې، چې دی يې د خپلې مينې سره د همرازۍ څخه بې برخې کړی دی. که څه هم د مور څخه خوږه او نيردې څه نشته خو کله چې يوه نجلې په کورکې د مور او پلار له خوا ورته رد او بد وويل شي هغه خپل ډک زړه گودرته وړي او د گودر په غاړه دخپل زړه براس اوباسي . کله چې د گودر غاړه په شنو او سرورنگونو پټه وي نو ځوانان يې بيا په شعرونو او لنډيو کې انځوروي :

پر گودر سور سالو ښکاره شو
ماوې دې تور او ابو او رواخيست مينه

کله چې په گودر د نجونو سره ، سپين او شنه ټيکري راغونډشي چې ددوي د ټيکريو درنگونو تيزوالی دومره تيز وي چې داوښورنگ هم ځان سره اړوي . چې دلته دلنډۍ ويونکي هم دې ټکي ته اشاره کوي او وايي چې کله سور سالو په گودر راښکاره شي دغه سور رنگ دومره تيزوي لکه داور تاو چې سړی سيزي که څه هم اوبه داور ضد وي خو بيا هم هغه تاثيرات چې په سور سالو کې وي اوبه او اور ورته هيڅ دي .

يار مې ټوپک زه يې مړ مې يم
په تورو غروکې يې ويستم ورکه يې کړمه

ورشه د يار خبر دی واخله
چې بی د يدنه دی سا ته لیو نی شونه

ما ز دیگر چیر ته وی چې نه وي
خوری وری زلفی په بام ولاړه ومه
په لنډیو کې انځورونه او تشبیهات

په بښتو لنډیو کې انځور یز کلیمات ، تشبیهات او هم وزن لغتونه په ډیر هنری وروان ، ساده ډول راوړل شوی دی . د لنډی موجود فورم ورته یو خاص خوند او ښکلا ور بښلی ده لکه دا لنډی :

زلفی دی بی شماله ښوري
لکه استاد شاگرد ته لښته خو ځوینه

دلته د زلفو لړ داستاد د لښتی سره تشبیه شوی دي که څه هم د زلفو نرمي او ظرافت باید د یوې لښتی سره تشبیه نه شی ، خو د لښتی تاندوالی او د گوزر کیفیت چې د لښتی درد په ښکاره ډول او د زلفو درد پټ احساس ددی تشبیه مانا ته ډیر قوت ور بښی او که یو بل ماناوې تړاو ته یې ځیر شو . که د استاد د لښتی خو ځول شاگرد دی ته اړ با سی چې د یو مضمون لوست ښه زده کړی . خو دا هم بی ځایه نه ده ، چې د یار زلفي هم سپری ته د مینې درس ورکوی . هغه د خوشحال بابا خبره چې وایي :

بدرگه که محبت راسره نه وايي یک تنها به به خو نڅوارو لا رو تلل څوک

که په لنډيو هر څومره وغږېږو، نو د بس ټکۍ به پيدا نه کړو، ځکه لنډۍ زموږ د اولس هغه قيمتي او ارزښتناکه پاڼه ده خلا صيدل يې نا شونې ده او د يادولو وړ خبره خو دا ده، چې دغه پاڼه (خداي ج) يواځې په پښتو پيرزو کړېده. نوري زې له دې نعمته بې برخې دي او کمال يې په دې کې دی چې دا د اولس خبرې دي او د اولس د زړه خبرې دي او د اولس د زړه نه راوتلې دي، ځکه نو داسې څوک به نه وي چې لنډۍ يې زده نه وي يا يې نه پيژني، ځکه په لنډيو کې زياتره د ټولنې حالات، ټولنيز ژوند، او د چاپيريال په اړه مفاهيم رانغاړل کېږي، حتی کلتوري مسايل په ډيره ساده ژبه انځور شوي دي لکه دا لنډۍ لنډۍ :

که مور او پلار دی خداي رضا کړل د ماما گانو به دي زني ونيسمه

زموږ په پښتنه ټولنه کې دا دود دی چې د جنې په غوښتنه کې لومړۍ حق د پلار او مور دی. او دهغوی د رضا حاصلول يوه حتمې خبره ده، خو کله کله يا په اکثره ځايونو کې ماماگان هم ددې صلاحيته لري چې نجلی دواده او يا په عامه اصطلاح دبر خلیک په ټاکلو کې رول ولري. چې په پورته لنډۍ کې دې مفهوم په لنډو الفاظو کې رانغاړل شوی دی او يا دا لنډۍ :

په ما دی ټول کلی خبر کړ په تا دي يو دادا خبر دی زړه دی چوپينه

دلته هم د کلیمو د رواجونو او دودونو مسله ده . چې په پښتنو کې یا دونې پټې وي . او که دغه راز په ډاگه شی ، نو بد عواقب به ولری . خو د مینې جذبات بیا کله کله انسان ته دومره جرعت ورکړی . چې انسان د خپلې ټولنې او ټولنیز قانون نه سر غړاويې ته مجبوروی . لکه دا لنډی :

په توراور بل مې جنگ جوړېږي
زما بې غوره یاره څه چې ترینه ځونه

چې البته دا حالت دینې استعراق یا جنون مرحله ده چې سپری خپل استوگنځی پریردی . او د ناخوالو له لاسه د ټولنې نه تجدیدېږي . خو په هر صورت ملامتیا ددې می لو مو انسانانو هم نه ده . ځکه هغه دچا خبره ده . (د مینې نازولی حالت ته جنون وایي) نو چې د سپری مینه دیره نازولی شی ، نو هغه به ولی نه جنون کیږي . دوی چې جنون شی ، نو د دنیا ټول خواږه او د معشیت ژوند شاکړی او بلاخره د جنون په سمندر لاهو شی . او خپل هر څه د خپلې مینې نه قربان کړي . هغه د اختر و صیب خبره چې

سرو مال به درته دوه په میدان کېږم
کومه ورځ چې ستا د مینې جواړی شوه

نو دغسی پښتانه مینان هم ځان یو له بله قربانوی . او دا خو ښکاره ده چې پښتانه په قربانې او ځان تیرونه کې نوم لری لکه دا لاندې لنډی :

د غرغری میدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خيژوینه

خو معشوقه بيا د خپل عاشق پدي حال فخر کوي . او وياړي ، چې دا قر بانې يواځي او يواځي ددي ميني ته ورکوي . او خپل سپيڅلي روح د يوي سپيڅلي ميني قر بانوي . او وايي :

خاونده ټوله مې تری زار کړی
زما په سري غرغري منلی دینه

په بای کې دومره وایم چې لنډيو ته زه دومره عقیده لرم چې که په پښتو کې هېڅ شعر نه وایې او يواځي همدا لنډي وي ، نو د پښتو ادب لپاره به کا فی وایې . او په اخر کې دادی کوم چې پښتانه دی ژوندې وې او پښتون دی اباد وې . او خدای (ج) به پری د ابدی عمر پیرزو وکړی

عمر دی ډیر شه خپله یاره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی دینه
د گودر اومنگي انځور په لنډيو کې
اوبه دهر گودر خوږی دي
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه

اوبنکي مې سیند غوندې بهیږی
بیا به د سیند د غاړی نهکوم سیلونه

بیلټونه چیرته چې ځی لاړ شه
گودر ته مه ځه چې بې پاتی شینه

پرگودر سور سالو بنکاره شو

ماوې دى تورو اوبو اورواخيسته مينه

پلارېې دبر کلى ملک دى
لورېې د کوز کلى منگى راډکوينه

په گودر خه ټکه لويديلى
چې کشره خورېې بدرگه ورسره ځينه

خا ونده دا گناه مې معاف کړې
بيا به دخور په عاړه نه کرم گلونه

خا ونده ما دگودر گل کړې
چې جنکي مې شوکوى سرکې مې ږدينه

خوله به د خداى په رضا درکړم
منگى مې ولى بنوروى لنده دې کړمه

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شريکه مينه نيسه گودرونه

د کشمالو منجيله وکړه

چې خوشبوی دی د منگی د بیخه ځینه

دگودر غاړه ورته نیسه
د نجلۍ خوی د مرغاوې دی رابه شینه

دگودر هر بوتی دارو دی
چې پری لگیری د نجو نکو پلونه

د منکو توکتاریې جوړ کړو
لنډی بازار یې په گودر ولگاونه

که دی زما دیدن یاد پری
د گودر غاړه اجاره واخله مینه

که د یدن کړی گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو، ورو ډکومه

گل مې د لاسه اوبو دروړه
په غم شریکه لا لیه نیسه گودرونه

گودر ته ځم راپسی راشه

زه به منگي په لپو ورو، ورو ډکومه

گودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منگي جنکي زما په قبر ږد يښه

ما دگودر په غاړه ښخ کړي
چې جنکي مې مات ښکړي په قبر ږد يښه

منگي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نې منگي په لپو ډکويښه

يو گوټ اوبه منگي نه راکړه
د وصال تېري يم اوبه بهانه کومه

مات کودري

دگودر په غاړه پروت و مات کودري
ويلی زه وم روغ منگي کلال جوړ کړي

د لته لو بو کي زه مات يوه ځلمی کړم
يو پيغلي په اوږو ومه راوړي

د جهان هره زړه کي عشق عيان دی

مات کودری سره هم د عشق داستان دی

ډیر مین په دی گودر دې یو ځای شوی
ډیر منگي دلته مات شوی لنډ بیان دی (۱)
په لنډ یو کې دگودر انعکاس

اوبه د کوز گودر خوږی دی
لیلا د یار لپاره بر گودر ته ځینه

اوبه دکوز گودر خوږی دی
زه د مین د پاره بر گودر ته ځمه

اوبه د کوز گودر خوږی دی
د لیونی د خو بی کنگل پکی راځینه

بدن دریاب زړه مې گودر دی
د غم ویلی پکې رگونه تللی دینه

بیا به منگی ته گوتی نه کړم
مور د گودر د تلو نه ما منعه کوینه

پاس په گودر د پیغلو جنک شو
د سور سالو میر منی ما تی گډوینه

پاس په گودر ولاړی گله
نصیب د چا یې او به زه در خیزومه

پاس په هوا راشه جانانه
د گودر لاري رانیزو نیولی دینه

پټ د گودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه

پرگودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه

پر گودر گني ونی کیږده
چې شا لیلای منگی په سوری ډکویینه

پر گودر نښه راته کیږده
د ما زد یگر اوبوله ځمه وا به یې خلمه

پر گودر ڇه بلا لگيري
چي ڪش ورو پي بدرگه ورسره ڇينه

په گودر سور سالو بنڪاره شو
چاوي سالو دي وچاوي اور ولگيده

په لوي گودر دي ڇني پري ولي
په نري بادي پي وچوي مين دي ڪرمه

پيغله گودر ته روانيري
زړه پي منجله ڪرو پري منگي راوري مينه

تاسي دي بر گودر ته گوري
د بيغلو جنگدي منگو تي گذاره وينه

ته د گودر غاري ته راشه
ما په منگي ڪي پراتي راوري دينه

ته ماز ديگر گودر ته راشه
په گودر ڪيري په اسانه ديدنونه

تہ ماز دیگر گودر تہ راشہ
زہ بہ منگی پہ لپو ورو ورو ڊکومہ

جانانہ ستا د زہ لپارہ
زہ پہ غرمہ د گودر غاری لہ درخمہ

خاوندہ بیادی مازد یگر کپ
پهگودر جوړشو دمنگیو کتارونہ

خلکہ گودرگوری گدیبری
زہ بی گودرہ گدیدمہ لا هو شومہ

داده گودر غارہ راواخلہ
لکہ زخمی هیلے پہ ډبکی ناستہ یمہ

د اسری منگولی نری غارہ
گودر تہ لارہ دچا ژوند خرابوینہ

دا سرې منگولی نری غارہ
گودر تہ لارہ برگ منگی ترخکی وړینہ

داسري منگولي نري غاړه
لکه کو تره په مکيز گودر ته ځينه

د جلا لا گودره وران شي
په جنکودي سا لنډي ولگاونه

ددی گودر غاړی ته گوره
نري لگی دی پیغلی زړونه ودیتوینه

دگودر خواکې وني کيږده
چې شا ليلا منگی په سيوري ډکوي نه

دگودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دینه

دگودر غاړه به بنا یسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

دگودر غاړه پری بنایسته ده
څانگه دی خدای شامدام روغه لړینه

دگودر غاړه ورته نيسه
دجنلی خوی دمر غاوی دی رابه شينه

دگودر غاړه ورته نيسه
ليلا دجنو ميره ده مخکې دربه شينه

دگودر غاړه ورته نيسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شينه

دگودر غاړه پي ناغه کړه
زمو په غاړه کړه دصبر تاويزونه

دگودر غاړه دي اغزي کړه
په سترگو پوند شی بخملی پني لرمه

دگودر هر بوتی داروده
چې لگیدلی پری د پیغلو پلونه

دگودر هر بوتی دارودی
جونې پری هره ورځلا سونه لگوينه

دگودر هر بوتی تازه ږي
هرمزد يگر پری جو نې سترگي لگوينه

دگودر هر مازد يگری بڼه وې
چې جونې ټولی مازد يگر سيل له راځينه

دمازد يگر اوبوله مه ځه
په گودر زانگی دکوډگرو تاويزونه

د مازد يگر گودر ته راشه
ما په منگی کې پراتي راوړی دینه

د مازد يگر گودر له مه ځه
پيغلی ابو پر ځای ويني دکوينه

د مازد يگر گودر له راشه
زه به منگی په لپو ورو، ورو ډکومه

د مازد يگر گودره وران شی
په خدا درشم په ژړا درنه راځمه

د بدن دی سین کړه را لا هو کړه

زه په غاړه دگودر ولاړه یمه

زلفی یې بییا پر مخ خوری کړی

د ماز د یگر گودر له څی ځان سنگاروینه

سترگی دي ډکي تو مانچي دي

چې د گودره را ختم ودی ویشتمه

سترگی هوسی صراحی غاړه

بیا دگودر په لاره مسته یاره له ځمه

شاه دگودره روانیږه

زما نږ پری د زرگی پا څه برجونه

شاه دگودره روانیږه

لکه د بن مرغی وره شنه یې خالونه

شاه دگودر له لوری راغله

لکه پا چا ورته پیري ولاړی دینه

شال يې په سر اوږې په غاړه
گودر ته لاره عاشقان رنځور وینه

شو مازد يگر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز گودر له ځينه

شو مازد يگر گودر له لاره
لکه هوسۍ په لاره اخلي قد مونه

شو مازد يگر گودر له لاره
په اردلي کې سيډلي ورسره ځينه

که ته رينبتيا پر ما مين يې
د گودر غاړه اجاره واخله مينه

گودر ته ځم را پسي را شه
يوه شيبه به دې په شه زړه ووينمه

گور له ځم را پسي راشه
منگي مې دوه دي نري ملا مې ما توينه

گودر له ځمه را پسې راشه
ما په منگې کې پراتي را وړې دینه

گودر ته دواړه خویندي راغلي
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټولینه

گودر ته ځم راپسې راشه
زه به منگې په لپو ورو، ورو ډکومه

گودر ته ځم راپسې راشه
وخت مازد یگړدی چې پری وکړو دیدنونه

گودر له غبرگې خویندې راغلي
گوله ماری د خمارو سترگو کوینه

گودر له ځمه خوشا لیرم
چې مې جانان کرلې لاره کې سره گلونه

گودر ته ځی په مخه راغلې
گیبې گیبې پرتوگ دی لاره نه راکوینه

گودر کٲی سری لمبی شوی پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولگید نه

گودر شو گرم مازدیگر دی
لیلا همزولو سره قینج مکیز کوینه

گودر له ځم چٲی اوبه راوړم
په سرو منگلو به ٲی جانان له ورکومه

گودر له ځم چٲی مانگی مات کړم
سپوږمی زړه شوه اوس تیاره کٲی یاره ځمه

گودرته څی ناوخته کیږی
د خیال کاته کوی په اور ٲی سٲی کړ مه

گودر له ځی او پښوته گوری
پاچاهی لارکٲی د خیال مه ږده قد مونه

گودر په سر مٲی قبر جوړ کړی
چٲی مات منگی ٲیغلی زما په قبر وینه

گودرکې هره ورځ اختر وې
منگي په سر ورله راځي جو نى سيلونه

گودر د غدونو څه کم نه دى
پکې پښيرى شنى پاڅى کټه بازونه

گودر دى عمر له اباد وې
مازد يگري پکې وى اخترونه

گودر بادشا منگى وزير دى
وزير هميشه د خپل يار سلام کوينه

گودره ټول درته لوگى شم
په سور سالو کې ليلا ستا خواله را ځينه

گودرکې هره ورځ اختر وې
رنگ رنگ پکې وى د خو بانو محلسونه

گودرته راغلى برابره
يا خولگى راکړه يا منگى در ماتو مه

گودر دی عمر له ودان وې
په دی بهانه د حانان وکړم د یدنونه

گودره بخت دی غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه

ما په گودر د جنو بنځ کړی
گونډې ملا له پر ما کیردی قد مونه

ما زد یگر تل لری خاونده
چې ماز د یگر په گودر وشي د یدنونه

مازدیگر پیغلی بنی اغلی
منگي په ولو دگودر غاری له ځینه

ما سره سم گودر له لار شه
منگي مې دوه دی نری ملا مې ما توینه

منگي به تخرگ گودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې بری کیري د یدنونه

منگي کې موري اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز گودر له ځمه

ولي به زه ور پسي نه مرم
اوږي په غاړه ما زد يگر گودر له ځينه

وخت د ځواني مې نيمه خوا شو
يار بې وفا شو ارمانې به گودر له ځمه

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر گودر له ځمه

هر مازد يگردي لوی اختر دی
گودره ! ځکه دی صفت هر ځای کومه

جنی د پلاره دی ویر يرم
گودر ته راشه کور ته نه در سره ځمه

چې ماز د يگر شي زړه مې بڼه شي
په گودر خوږ شي د منگيو کتارونه

چې مازد یگر شی عاشقان ژاری
چته له خیاله منگی وړی په گودرونه

چې یوړم یوړم اوبو یوړم
چې بی گودره گد یدم اوبو به وړمه

د لنډیو په هکله د لیکوالو نظرونه

په پښتو کې لنډی څه ته وایي

استاد حبیب الله رفیع

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

لنډی، مصری، تپی

په لنډیو کې خندونکې توکي

محمود نظري

لنډی د گلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان خدران

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي؟

د آلمان ښار راديو سره د استاد حبيب الله رفيع د مرکې متن

د لنډۍ چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او بانډو، باغونو او ښونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

په لويو غرو د خدای نظروي
په سري يې واورې په لمن يې زېږ گلونه

سندرو او افسانو زموږ د لرغوني هيواد د ادبي او کلتوري ژوند خښته کېښوده او د ليک تر پيدايښت وړاندې يې زموږ د فکري يون کرښې وټاکلې او پښتو اولسي سندرو هم د همدې ویدي او اوستايي سندرو تر څنگ سترگې پرانيستې.

د پښتو اولسي ادب په ښيرازه گلبن کې د لنډۍ په نامه يو داسې گلبوتی هم رازرغون شو چې هره پاڼه يې بېل رنگ او د هرې څانگې خوځښت يې بېل آهنگ درلود.

لنډۍ په ټوله پښتونخوا کې خورې او هرې پښتنې او پښتون ته ورسېدې، هر چا چې وويلې د ټولو مال شوې او د ټولو د حال او چاپېريال څرگندويي او ښکارندويي يې وکړه.

لنډی د پښتني ټولنې ټول رازونه په خپله غېږه کې خوندي کړل او د پښتو د ژوند ښې او بدې، خوږې او ترخې ټولې پېښې او خاطرې يې په خپله لمن کې راوغښتلې، لنډيو هم د پښتنو د ودونو او ښاديو دوراگانو ملتيا وکړه او هم يې د دوی د جنازو او تابوتونو وپرونه وکړل.

د لنډۍ چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کلیو او بانډو، باغونو او ښونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

لنډی سیلابي او خپه ییز جوړښت لري او لکه له نامه څخه یې چې ښکاري یو لنډ بیت دی چې دوه مسرې په کې دي، یوه لنډه (۹) سیلابي او بله اوږده دیارلس سیلابي، ددې ۲۲ سیلابونو په غېږه کې د لوی نه لوی مطلب په ډېر اعجاز او ایجاز خوندي کېږي او ادبي کېږي.

د ژوند هره موضوع د لنډۍ موضوع ده او د پښتني ژوند هره برخه د لنډۍ د گلونو خوشبویه عطر جوړولای شي. د مینې نغمې او د حالاتو تغمې دواړه د لنډۍ په پستوانگو کې ښکاري او دا کمال په کې شته چې په بشپړفصاحت او بلاغت یې ادا کړي.

د نمونې په توګه پښتونولي یو قانون دی، په دې قانون کې که دښمن هم د چا په کور کې پناه واخلي، مضمون دی، د همدې اصل له مخې مین بېلتون ته هرکلی کوي او ډاډ ورکوي:

بېلتونه راشه سترې مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوینه

ګودر د پښتني ټولنې یوه ټولنیزه مؤسسه ده، په هرکلی او تپه کې یو ګودر موجود وي، د کلي پېغلې نجونې ګودر ته راځي، اوبه هم ځنې وړي، مرکې او مجلسونه هم سره کوي او کله، کله د دوو مینو

ديدن هم په گودري يا د گودر په لاره کې کېږي، نجونې گودر ته په ښو او نظر راښکونکو جامو کې ځي او د سرو سالوگانو سيالۍ کېږي، يوه لنډۍ دا منظر داسې انځوروي:

په گودر سور سالو ښکاره شو
ماوېل په تورو او بو اور ولگېدنه

مينه او وفا د پښتني دنيا يو زرین او متين اصل دی چې ژمنه يې وکړه بيا ماتېدی نه شي او چې قول يې وکړ بيا بدلېدی نه شي، د همدې اصل له مخې مين مينې ته د مينې په دنيا کې د وفا ډاډ په دې الفاظو ورکوي:

د زلفو تار ښاني راکړه
که په قيامت يې رانه غواړې درېې کړمه

غربت او بېوزلي د پښتني ټولنې يوه سپوره برخه ده خو د کورنۍ مينه او صميميت، لوريښه او يو پر بل پېرزوينه هم يو زرین اصل دی، يوه پښتنه مېرمن له خپل مېر په سره د مينې او لوريښې ژوند لري يوه ورځ داسې راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، څښتن مجبورېږي وېرې له کوره راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، څښتن مجبورېږي وېرې له کوره وزي او په خواري مزدورۍ پسې ځي، کله چې مېرمن د خوړلو څه مومي او د سترخوان ته کښېني نو وېرې تللي څښتن يې وريادېږي، مړۍ يې په ستوني کې ښکېلي او د صميميت او لوريښې داسې ازموينه ترسره کوي:

اشنا مې وېرې رانه تللی
چې د سترخوان لره ورځم ژړا راځينه

په پښتني ټولنه کې د مينې کولو لارې ډېرې اغزنې دي او ډېرې له ستونزو ډکې، که د غلامينه رسوا شي نو بيا د مرگ استازی رارسېږي او د مينې انتقام اخلي، مين په همداسې اغزنو حالاتو کې مينې ته زړه ښه کوي او له مړينې وېره نه کوي خو له مينې نه هم د ثبات او وفا دارۍ غوښتنه کوي:

سبا مې ستا په تومت وژني
ځای د راستۍ دی چې منکر نه شې مينه

يا هم

سبا مې ستا په تومت وژني
غولی جارو کړه چې په شرق مې وينې ځينه

پښتني دنيا د ښو او غوره اصولو ترڅنگ ځينې ناوړې او نارواوې هم لري له دې څخه يو هم د مېړونو له خوا د مېړمنو وهل هم دي، مېړمن مقابلې نه شي کولی، خو لنډی نه دیوې مليح او مظلومانه احتجاج په توگه کار اخلي او خپل خښتن د لنډی په خوږه ژبه خپلې ناروا ته داسې متوجه کوي:

برخان د گلو لښته ناخلې
پر ما دې تېر کړل د کوتکو گوزارونه

په پښتني ټولنه کې ودونه د اولادونو د پيدا کېدلو او د وگړو د ډېرېدلو لپاره کېږي او هره مېړمن له ودوزن سره سم هيله لري چې ماشوم ولري او په کور کې يې زانگو وزنکوي، يوه مېړمن چې ډېر وخت د اولاد په انتظار ده خو په کور کې يې د ماشوم د ژړا غبرنه راپورته کېږي نو خپل خاوند ته د لنډی په خوږه او پسته ژبه په طنزيه لهجه داسې وايي:

جانانه ستا مزگی نشته
زما همځولي زانگو گانې زنگوینه

لنډۍ یو سرتړلی زنځیر دی او یوه موضوع په کې بشپړېږي خو کله کله د سوال او ځواب په بڼه یوه
لنډۍ له بلې سره نښلې او د یوه خواږه ډيالوگ په توگه دوام کوي:

ننۍ ناسته په همداسې یوه خواږه سوال او ځواب سرته رسو چې د مینې رازونیا په کې شوی او د
ټولنې بندیزونو ته په کې ټکان ورکړل شوی دی:

په سپینه خوله مې دې پرار وکړ
زه به بخیلې مور ته څه ځواب کوومه
مور ته دې داسې ځواب وایه
زه له منگي سره گودر ته ولوبدمه

مینه ځواب منطقي نه گڼي :

مور به مې داسې راته وایي
منگي دې روغ په خوله دې راوړل پرهارونه

مین منطقي ځواب جوړوي او وایي :

بیا د مورکي ځواب دې دا دی
منگي په خټه زه په گټه ولوبدمه

ځواب چې منطقي کېږي دا ورته وایي:

چې د مورکي ځواب دې جوړ کړ
پر دې ملاله خوله مې کښېکاره غاښونه

د پښتو لنډيو ژوند څلورنيمو زرو کلونو ته رسيږي

هارون حکيمي

پښتو هغه منظوم شعر دی چې تر اوسه یې په بله ژبه کې ساری نه دی لیدل شوی، پښتو لنډی یو ځانگړی جوړښت لري، چې لومړۍ بیت یې ۹ سېلابه او دویم ۱۳ یې سېلابه دی، چې په ټولیز ډول ۲۲ سېلابه کېږي. د دې لپاره چې د پښتو لنډیو په اړه مو د مالوماتو کچه لوړه شي، نو په دې اړه مو له ښاغلي استاد حبیب الله رفیع سره مرکه کړې چې تاسې درنو لوستونکو ته یې د لوستلو لپاره وړاندې کوو.

حکيمي: که لومړۍ د لنډیو د نامه په اړه راته ووايست، په ځینو سیمو کې ورته لنډی وايي په ځینو کې مصری او په ځینو سیمو کې ټیپه وايي.

استاد: دا چې لنډی د یو لوی ملت، گډه پانگه ده او دا ډېره ستره، قېمتي او ارزښتناکه پانگه ده، ما چې تر اوسه مطالعه کړې د نړۍ په ولسي ادب کې مې د لنډۍ جوړه نه ده پیدا کړې. له همدې امله پښتنو ته گرانې دي او داسې پښتانه به ډېر لږ پیداشي چې یا یې نه وي زده او یا یې جوړې نه کړي، له همدې امله په هر ځای کې پرې له شرایطو سره سم نومونه اېښودل شوي دي، البته دا د ولس نومونه دي، ځینو خلکو تعبیرونه ترې کړي لکه یو تعبیر یې دا دی چې لنډی یو لنډ شعري ټولگي دی، یعنې نهه سېلابه یې لومړۍ مصری ده او دیارلس سېلابه یې دویمه مصری ده او دا ټول دوه ویشته سېلابه کېږي، له همدې امله ورته لنډی وايي. بل تعبیر یې دا کړی چې لنډی د ماریو ډول دی او هغه ډېر زهرجن ماری دی یعنې ډېر اغېزمن دی او د چیچ زهر یې ډېر زراغېز کوي. دوی د لنډۍ دا مطلب او هغه ښکلي الفاظ دوی ډېر اغېزمن بولي دومره موثر او اغېزمن یې بولي لکه لنډی چې په

وجود ژر اغېز کوي، دا هم په احساساتو داسې اثر کوي او احساسات راپاروي، وينوي او خپاند کوي يې، له همدې امله ورته لنډی وايي. او بل په لره پښتونخوا کې ورته ټپه وايي، د ټپې هم ډېر تعبيرونه شوي، دا چې له ټپ سره تړاو لري يعنې داسې اغېز لري چې په سړي کې ټپ جوړوي، زخم جوړوي دا معنا هم لري. مصری هم ورته وايي ځکه دا دوه مصری دي او سره راټولې شوې دا يې يوه معنا ده او بل مصری يوه توره ده چې هغه په مصر کې جوړېده او په پښتنو کې ډېره مشهوره ده، ... په ما دې کړي د مصری تورې واورونه... دا هم د اغېز له امله ورته د مصری نوم اخيستل کېږي چې دا هم ډېر اغېز لري. په دې سربېره ځينې نور ولسي نومونه هم لري د بېلگې په توگه، غريبی، غريبی په هغه وخت کې چې يو څوک مسافر شي، يا کوم غم پرې راشي، له ځانه سره ناست وي او غمجن او لنډی وايي، دې ته غريبی وايي، غرنګې هم ورته وايي، ډېر نومونه يې نور هم شته چې ما اورېدلي دي. په هر حال دا ټول نومونه د لنډی له اغېز او تاثير څخه اخيستل شوي. په ټولو کې دا نغښتي چې لنډی يو ډېر اغېزمن شعر دی او په احساساتو او عواطفو ډېر ژور اغېز لري. د شکل له نظره هم په ډېرو ښکلو الفاظو جوړ شوی، او د موضوع له نظره يوه ژوندی موضوع په دې دوه مصریو کې ځای کېږي او لکه يو سر تړلی ځنځير دی چې موضوع بل ځای ته نه تړې ځي، په دوه مصریو کې يو ښکلی مضمون ځايېږي او انسان ته يو ښکلی مفهوم لېږدوي. له همدې امله د لنډی اغېز هم د شکل او الفاظو له نظره او هم د معنا له نظره ډېر زيات دی ډېر اغېزمن دی، له همدې امله لنډی ته دوی زيات ارزښت ورکوي.

حکیمي: استاده! سړی دعوه کولای شي چې د تراژیدي ډک يو ډول ژانر دی، ځکه چې له دریو نومونو څخه مصری، چې له مصری تورې اخيستل شوې، تاته به خاورې خولگی درکم، پر ډال دې نشته د مصری تورې واورونه، يا لنډی چې له ماره اخيستل شوې يا هم ټپه چې دا هم له ټپ څخه اخيستل شوی دی، سړی دعوه کولای شي چې لنډی يوازې يو تراژيدي ډول شعر دی.

استاد: تاسې پوهېږئ چې تراژیدي یوازې دغه حالت ته نه وايي، کله کله سړي ډېر خوشاله شي وژاري، یعنې له دې څخه د لنډۍ اغېزمنتوب مطرح دی، ډېرې لنډۍ دي چې هغه تراژیدي نه دي خو ډېر اغېزمن او ښکلی تصویر لري:

په گودر سور سالو ښکاره شو

ماوېل په تورو اوبو اور ولگېدنه

خومره لوی اغېزم پکې پروت دی.

بېلتونه راشه سترې مشې

زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوینه

د پښتونولۍ ټوله فلسفه په دې یوه لنډۍ کې راځای شوې ده.

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړ

لکه په وړان کلي کې باغ د گلو وینه

دا د غربت یو لوی تصویر دی، د پښتنو د غربت خو په عین حال کې د ښکلي ذوق ښې ثلیقې، یعنې غریب هم کولای شي چې د ژوند په مسایلو کې هم له ذوقه کار واخلي، نو په دې اساس لنډۍ یوازې تراژیدي نه دي، بلکې زما نظر دا دی چې په لنډۍ کې د پښتني ټولنې هر هغه څه چې دوی ورسره سروکار لري شته او پکې نغښتل شوي دي، یعنې دوی د پښتنو ټولو پوښتنو ته ځواب وايي، لنډۍ د پښتنو ټولې غوښتنې منعکسوي، او په لنډیو کې د ژوند ټول حالات را نغښتل شوي دي.

حکیمی: تاسی یو وخت ویل چې په لنډیو کې ډراماتیکی لنډی هم شته، چې په لنډیو کې خبرې اترې شوې، د یوې ډرامې بېلگه مو ورکوله، اوس مو په ذهن کې داسې کوم څه شته؟
استاد: هو بالکل ولې نه، ډېرې دي.

په سپینه خوله مې د پرار وکړ

زه به بخیلې مور ته څه ځواب کومه

مور ته دې داسې ځواب ووايه

زه له منګي سره گودر ته ولوېدمه

که مور دا وايي چې دا بې منطقه خبره ده، نو:

مور به مې داسې راته وايي

منګي دې روغ، په خوله دې راوړل پرهارونه

دی بیا وايي

د مورکي ځواب دې ده داسې

منګي په خټه زه په زغه ولګېدمه

او بیا چې ځواب منطقي هم وي ورته وايي چې،

د مورکي ځواب خودې اوس جوړ کړ

په دې ملاله خوله مې کېکاره غاښونه

دا ډول دي لکه:

زړه مې له سترگو گيله من شو

چې دیدن ته کړې، عبث غم زه تېرومه

سترگو له واره ځواب ورکړ

چې مین ته یې اوبښکې بیا زه تویومه

دا ډول ډراماتیکې لنډۍ ډېرې زیاتې دي، د ژوند ښکلې ښکلې صحنې چې په ژوند کې پېښېږي، هغه په هر ډول په لنډیو کې ځای شوې دي، د بېلگې په توګه ما مخکې وویل چې لنډۍ سترېلی ځنځیر دی، لیکن په پوښتنه او ځواب کې بیا سوال په یوه لنډۍ کې او ځواب په بله لنډۍ کې، بیرته یې هره یوه ځانګړې سترېلی ځنځیر دی.

حکیمي: د کاکړیو غاړو سره که چېرې سړی لنډۍ پرته کړي، کوم ډول به یې لوستونکي ته آسانه وي، کاکړۍ غاړې او که لنډۍ؟ د تصویر او موضوع له پلوه کوم ژانر پکې ځواکمن ښکاري؟

استاد: لنډۍ د ټولو پښتنو په ټوله پښتونخوا کې خپور ادبي ټولګی دی، نو داسې پښتون او پښتنه به پیدا نکړې چې یا یې لنډۍ ویلې نه وي او یا یې لنډۍ زده نه وي، نو په همدې اساس د کاکړیو یا د غاړو ساحه وړه ده، هغه په ټوله پښتونخوا کې خپرې نه دي، بل د کاکړۍ جوړښت ځانګړی دی، دا چې ته وایې چې لنډۍ دوه ویشته سېلابه ده او هغه یا څوارلس سېلابه دي یا شپاړس سېلابه دي هغه معمولا څوارلس او شپاړس سېلابه دي، مصرې یې یا اوه او سېلابه دي یا اته اته، هغه بېله موضوع ده په آسانی کې رول نلري، هغه خپله هماغه یو ټولګی دی، خپل مطالب او خپلې غوښتنې

لري، هغه هم تقريبا د لنډيو په لار روان يو ټولگي دی، د ژوند ټول مسایل پکې رانغښتل شوي، حماسې لنډۍ پکې شته، ټولنيزې لنډۍ پکې شته، حتی تر کومه چې مامطالعه پکې کړې، په ځينو ځايونو کې له لنډۍ نه هم حساسې دي، په هغو کې د ژوند مسایل ډېر ژر ژر منعکس کېږي، په لنډۍ کې مسایل ډېر ورو ورو منعکس کېږي لکه:

د ښو ټوپکو استاکاره

د ښو ځوانانو مرگ به ستا له لاسه وينه

دا د ټوپک د وخت لنډۍ ده لېکن اوس د توپ او مزايل لنډۍ ډېرې کمې پيدا کېږي، خو غاړې چې دي هغه بيا روانې دي د ژوند نوې پېښې ټولې پکې نغاړل کېږي لکه:

راځه چې دواړه ټوکل کړو، زما چارگل په سگرېټ ورکړو

دی وايي:

زما دې خاورې شي ځواني، چې ستا چارگل په سگرېټ ځي.

نو په دې کې د سگرېټ، اورگاډۍ او نوي مسایل هم رانغاړل شوي دي، نوي مسایل چې راځي ډېر ژر په غاړو کې ځای شوي دي، په لنډيو کې لږ په ځنډ هغه راځي تر کومه چې ما مطالعه کړې، لیکن په هر صورت، د لنډيو کړۍ لويه ده، او د کاکړيو وړه ده، نو په همدې اساس يې هېڅکله له لنډيو سره په پرتله کې نشو اېښودلی.

حکیمي: تاسې د نوو خبرو یادونه وکړه چې په کاکړيو کې ځای شوې او په لنډيو کې تر اوسه نه دي ځای شوې، په لنډيو کې هم داسې بېلگې اوس شته، لکه یوه طنزیه لنډۍ وايي:

قبر مې سوري کړه حال مې گوره

چې مېایل مې اوس آنتن نه ورکونه

يا بله يوه وايي:

چې دې ياري په مسېجو شوه

له داسې مينې دې خپل ځان ډېلېټومه

د دغه ډول کلمو يا هم د نورو کلمو راوړل په لنډيو کې څرنگه کار دی؟

استاد: لنډۍ د ولس مال دی، دا چې ځينې کسان لنډۍ جوړوي، هغه بېله خبر ده، ډېر کسان په دې کلونو کې د لنډيو په څنگ کې يې خپله لنډۍ جوړې کړې او مجموعې يې جوړې کړې. لېکن هغه لنډۍ شوې نه دي، هغه وخت لنډۍ کېږي چې د ولس سايکل يا دوره ووهي له هغې وروسته ولسي ادب کېږي او ولسي لنډۍ ترې جوړېږي، لکه په لنډيو کې زياتې لنډۍ شته چې د طالبانو، يا د عالمانو لنډۍ دي:

کتاب تمام طالب روان شو

تر حجره گرده تاوېدم په لمبو سومه

يا نور ژور ژور منطقي مسايل دي چې په لنډيو کې رانغښتل شوي دي، ليکن هغه عامې شوې نه دي، لا د ولس نه دې شوې او د ولس ادب ته نه دي ننوتې. ولسي لنډۍ هغه لنډۍ دي چې شاعر يې په ولس کې ووايي او شاعر يې په ولس کې ورک شي، لنډۍ په ولس کې خوره شي او بېرته يې موږ د ولس له خولې راواخلو.

ڪله ڪله داسي ڪپري چي يوه لنڊي يو ڄاي يو ڏول ويل ڪپري خو بل ڄاي په بل ڏول، لکه:

يار مي د خوست زه د تيرا يم

خدایه خوست وران ڪري چي جوړه تيرا ته ځونه

خو دا لنڊي بل ڄاي داسي ويل ڪپري چي:

يار مي د کوٽ زه د تيرا يم

خدایه کوٽ وران ڪري چي جوړه تيرا ته ځونه

د دې بدلون لامل ستاسي په نظر په څه ڪي دي؟

استاد: دا د ژوند د کولو لپاره، هر شي هڅه کوي ژوند وکړي، د هر څه مبارزه روانه ده، لنڊي شفاهي شي دي، له يوې خولې بلې خولې ته ځي، له يوې سيمې بلې سيمې ته ځي، په دې لېږد کې داسي بدلونونه پيدا کوي چې غواړي پکې د خپل پايښت لپاره له هغو څخه کار واخلي لکه دا لنڊي چې يار مي د کوټ زه د تيرا يم دا لنڊي که خوست ته ځي، دا لنڊي که د کوټ او د تيرا وي پنځه ورځې وروسته يادېږي ځکه که له خپلې سيمې سره مينه لري، نو په همدې اساس دا منطقي نومونه بدلېږي، سيمه ييز اتلان پکې بدلېږي، په يوه لنڊي کې په يو ځای کې يو کس اتل وي خو هغه لنڊي چې بل ځای ته ځي بل اتل مومي، د هغه ځای مشهور اتل ورسره اچول کېږي چې دا لنڊي ژوند ورسره وکړي. حتی لنڊي يو بل کمال هم لري، لغتونه بدلوي، د لغتونو په بدلېدلو سره ژوند کوي اوس دا لنڊي د زرگونو کلونو لنڊي ده:

سپورمي ه سر وهه راخېڙه

یار مې د گلولو کوي گوتې ربینه

دا (جون زانولسونیو) یو پښتو پوه څېړونکی دی هغه وایي چې دا د هغه وخت لنډی ده چې آریایان به د شپې لخوا د سوما د بوتې د لو کولو لپاره غره ته تلل او بیا به انتظار وو ترڅو د څوارلسمې سپوږمۍ راوڅپړي او دوی د سوما بوتې لو کړي، ځکه که دا په لمر کې لو شوي وای شیره یې خرابېدله، نو دوی به د سپوږمۍ د شپې انتظار ویست او ټول به راټول وو بیا به یې د دې بوتې لو کاوه او له هغه به یې شیره ایستله او له هغه به یې مشروب جوړول چې دوی ته ډېر مقدس وو او له هغه به یې استفاده کوله. دا لنډی یا له څوارلسم وړاندې ویل شوې، یا په داسې ځای کې ویل شوې چې غرونه لوړ دي او سپوږمۍ ژر نه راوڅپړي یا هر څه چې دي د مینې لخوا دا لنډی ورته ویل شوې ده چې

سپوږمیه سر وهه راڅپړه

یار مې د گلولو کوي گوتې ربینه

نوپه دې لنډی کې چې کوم لغتونه دي دا په ژبه کې عادي دي، فکر کېږي چې دا لغتونه یې هم د وخت په تېرېدو بدل شوي ځکه که هغه زاړه لغتونه وای نوپه هغه څوک نه پوهېدل نو هغه یې همداسې پرې اېښي دي.

یادا چې:

مازديگری دی ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې رېښتیا به شینه

دا د لمر پالنې د وخت لنډۍ ده، کله به چې لمر لوېده نو په دې وخت کې به لمر پالونکو عبادت کاوه دوی باور درلود چې په دې وخت کې هره دعا قبلېږي، نو په همدې اساس گوري چې مینه (معشوقه) ښېږي کوي او هلته مازیگر دی نو وایي چې:

مازديگری دې ښېږي مه کړه

ته به د ناز ښېږي کوي رښتیا به شینه

دا د هغه وختونو لنډۍ دی خو کلیمې یې نوې دي او ټولې بدلې شوې یوازې فکر یې را لېږدولی دی، ما وویل، چې هغه یو کس جوړوي، لیکن د کس په نامه ځکه نه وي چې هغه ټولنې ته ځي، ټولنه یې لکه شعر هسې نقد کوي، ټولنه پرې نقد کوي، ډېر شیان ترې توږي، او خلک پکې ښکلي ښکلي لغتونه اچوي او خراب ترې باسي، نومونه پکې بدلېږي، ځایونه پکې بدلېږي په ټوله پښتونخوا گرځي او ژوند کوي او ټول پښتانه ورسره بلدېږي.

حکیمي: تاسې د څو لرغونو لنډیو یادونه وکړه د تاریخ له نظره څېړونکو دا خبره تر کومه ځایه رسولې چې لنډۍ له کوم مهال راهیسې ویل کېږي.

استاد: د لنډیو لرغونتوب د آریایي سندرو له لرغونتوب سره سم دی، علامه کهزاد دې خدای وښيي هغو د افغانستان په تاریخ کې یو عجیب ابتکاري کار کړی هغه وایي چې په نړۍ کې د هېوادونو ژوند دوه برخې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، لیکن د افغانستان ژوند درې دورې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده، یوه د سرودونو او داستانونو دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، د سرودونو او سندرو دوره داسې مهال ده چې خط لا ندې رامنځته شوی، لېکن د ولس شعور د شعر په ژبه رامنځته شوي چې هغه لومړی ویدي سندري دي، ویدي ورکې سندري دي د آریانا ویجه په خاوره کې کابو څلورنیم پنځه زره کاله پخوا ویل شوې دي، بل د ریگوېدا ده چې دا

هغه مهال دي، چي ڪله له بلخ ڇهه لهر ڊڊني پيل شوې او آريايان له هندوڪش ڇهه را واوښتل او پښتانه په موجوده پښتونخوا کي مېشت شول، يوه برخه آريايان پاس ته ولاړل يوه بله برخه هند ته لاړل په دې وخت کي د ريگويدا سرودونه ويل شوي چي پکي د پښتني سيمو د قبيلو، سيمو، سيندونو او ځايونو نومونه راغلي، په همدې دوره کي د پښتو ژبي کليمي هم ليدل کېږي او دا هغه وخت دي چي پښتو ژبي هم تشکل کړي، او دغه ادبيات پښتو ژبي ته له آريايي ژبو څخه له ويدا او اوستا څخه رالېږدې دي، په دې اساس د پښتو لومړني سندري د ماشومانو او ميندو سندري ورپسې لنډي دي، دا له همغو آريايي سندرو څخه ډايرکټ يا نېغ په نېغه رالېږدې دي، ځکه موږ د ماشومانو او ميندو په سندرو کي داسې مصري لرو چي هغه سگنالونه دي او معنا نلري، چي دا ترې ښکاري دا د هغه وخت د ژبي لغتونه دي چي مستقيما راغلي او په پښتو کي پاتي دي:

اکو بکو سرسيندکو... هېڅ معنا نلري، يا هم اللؤلؤ...

بل د ويدي سرودونو يوه برخه داسې هم شته چي هغه دوه ويشت سېلابه دي، شمېر يې نه او ديارلس نه دي خو ټولگه يې دوه ويشت سېلابه ده، بل غاړې دي چي د هغو زيات وزنونه په اوستا کي شته، اوستايي سندري دي چي د هغو زياتره په اوو او اتو سېلابو کي ويل شوې دي، د ماشومانو او نورې ورته سندري شته چي وروستني وزنونه يې په هغو ژبو کي هم لېدل کېږي. نو په همدې اساس د پښتو د ولسي ادب ژوند د پښتو له پيداېښت سره سم دی ڪله چي پښتو د آريايي ژبو په کورني کي سترگي غږولې ورسره سم پښتو ولسي ادب هم سترگي غږولې او ځيني شيان يې تيار له هغه ځايه را اخيستي او په خپله ژبه کي يې حل کړي دي، او ساتلي يې دي چي تر ننه پورې رارسېدلې دي، نو د لنډيو ژوند ډېرو لومړيو کلونو يعني څلورو څلورنيمو زرو کلونو ته رسولای شو.

حکيمي: ڪله مو د لنډيو په تاثر کي کوم شعر ليکلی دی او يا له لنډيو سره کومه خاطره لري لکه الفت صاحب چي په خپلو خاطرو کي يوه خاطره ليکلې،

تا چې پرمخ خپره راکړه

د اوبنکو ډکې سترگې چا ته واړومه

استاد: زه د ولسي سندرو او لنډيو په غېږ کې لوی شوی يم زه تر لس کلنۍ او دولس کلنۍ پورې په کلي کې وم زه بالکل د فلکوري او ولسي ادب په غېږ کې را لوی شوی يم ما په هغو محفلونو کې چې بنځو به پکې راز راز سندرې ويلې يا به اتڼونه وو، زموږ کلی درې برخې دی، په منځ کې يو ځای شگه ده، په دې شگه کې به د شپې اتڼ وو دلته به يې په منځ کې اور بل شوی وو او شاوخوا به يې اتڼونه کول، ډولونه به وهل کېدل، د دغو خلکو خبرې به د لوړو لوړو کلاگانو باندې لويې لويې بنکارېدې زه به هم ورته په بام ناست وم او د دې خلکو هغه لويې لويې خبرې به مې ليدلې چې تر اوسه يې زما هغه تصوير په ذهن کې پاتې دی، نو ما په کلي کې ژوند کړی، له لنډيو سره مې ژوند کړی او د لومړي ځل لپاره چې ما د شعر په نامه کاغذونه تورول، ما لنډۍ، غاړې او نورې ولسي سندرې هم ليکلې، يوه لنډۍ چې هغه وخت ما ليکلې وه او بيا يې د ځينو خلکو له خولې اورم.

بېلتون ټوپک شو را ته ډک شو

ناخپه ټک شو په زرگي يې وويستمه

دا لنډۍ کابو پنځوس کاله وړاندې ما ليکلې وه او اوس يې د ځينو ځينو له خولو اورم، نو زه ويلې شم چې زه د لنډيو په غېږه کې رالوی شوی يم او له لنډيو څخه ډېر خوند اخلم زه فکر کوم چې لنډۍ ډير موجز او موجز ادبي ټولگي دي، زه يې هېڅ ټولگي ساري نه وينم، زه يې د نړۍ په پرمختللي ادب کې هم ساري نه وينم، نه دا چې زه پښتون يم او پښتو لنډۍ مې اورېدلې، دا خبره د پښتو لنډيو د هغو اعجاز له امله کوم چې په درويشتو سېلابونو کې يې سمندر را نغاړي دي هغه په کوزه کې سمندر کيسه ده، ځوانانو ته زما توصيه داده چې د لنډيو په ټولولو کې په ډېره امانتدارۍ هڅه وکړي،

راتولې یې کړي او ویې لیکي ځکه یو شمېر د لنډیو ټولګې چې خپرې شوې دي یو څه مصنوعي لنډی پکې ټولې شوې، خو بیا هم د اصلي او مصنوعي لنډیو تر منځ توپیر شته، داد ځوانو فولکلوريستانو دنده ده چې دې ته پوره پام وکړي په لنډی هر اړخیزې خپرې وکړي، لنډی د هره اړخه، د جوړښت، موضوع او صراحت له اړخه ورته کار وکړي، پښتو ټولنه دودیزه ده خو لنډی هغه هرڅه په ډېر صراحت بیانولای شي:

سبامې ستا په تومت وژني

ځای دې راستی دی چې منکر نشي مینه

سبامې ستا په تومت وژني

غولی جارو کړه چې په شرک مې وینې ځینه

ډېر داسې مسایل دي چې ډېر په جرئت سره هر څوک، معشوقه او هر څوک خپلې خبرې بیانولای شي، دغه راز نور مسایل هم بې له وېرې او محدودیت پرته مطرح کېدلای شي.

په لنډیو کې طنزي او خندونکي توکي

محمود نظري

لنډی هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر یې مالوم نه دی او د پښتني ژوند ډیري خواوي په کې په واقعي او طبیعي بڼه انځور شوي دي

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډی د لنډه بڼه ده ، د لنډی لومړنی برخه لنډه او دویمه برخه یې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډی وایي.

ته د گودر غاړی ته راشه
ما په منگی کې پراتی راوړی دینه

لنډی هغه موزون ، غیر متعارف ، مستزاد ، حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړی برخه یې نهه (۹) څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳)) څپې وې

په گودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور یې بدرگه ورسره ځینه

پښتنو په غرو او رغو کې ، په کلیو او ښارو کې ، په شنو درو او لویو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدی اړخ ته د چوپان په شپیلۍ او د ښوال په درو کې په یو شان خوند اخیستل کیږي . زاړه یې د ځوانۍ د خاطراتو په یاد وایي ، زلمیان او پیغلې یې د خپل زلمیتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مینانو ته د راز او نیاز رویباری کوی ، توریالی ورسره د تورو په میدان کې گډیږي او مسافر یې په مسافري

کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې خومره ساده، سلیس او روان دی هغومره د پردیو ژبو له اغیزې څخه پاک او سپیڅلې دی.

گودرته راغلی برابره
یا خولگی راکړه یا منگی در ماتومه

لنډۍ ځانگړي ښکلا لري او د هر پښتون تنده پرې ماتېږي او په ژوند کې مینه ، ښکلا ، مېړانه، ننگ په ښکاره توگه بیانوي.

چم ته انگرېز راغی عالمه
دپښتنویه ملک جال وغوراونه

د لنډیو یوه ځانگړتیا دا ده چې زیاتره یې د ښځو او پیغلو له خوا چې د ټولنې محرومه برخه ده ویل شوی دی نو یوه لویه برخه یې د ټولنې کرغېړنو دودونو ته گوته نیول شوی او هغه یې په طنزي توگه ویلي او غندلي دي.

د شین کیدو امید مې نشته
اشنا په دښته د ملتان کرلې یمه

پتی دې گرو کړه ما واده کړه
که مې تر کاله زوی رانه ووړ گرمه یمه

اود لنډیو یوه بله برخه چې د ځوانانو لخوا ویل شوی ډیر یې د ناوړه دودونو لکه د لوړ ولور د انجلۍ خوا راضی کول او د ژوند نورو ناخوالو نه گيله ده

که مور او پلار دی خدای رضا کړل

د ماما گانو به دي زني ونيسمه

ځان خوبه ستادپلارنو کرکړم
په نوکړۍ کې به دې تش دیدن کومه

لنډۍ يا ټپۍ هم لکه نور ټولنيز ادبيات د ټولنيزو ستونزو او فسادو تو يادونه او غندنه کوي او په
ملنډو هغه يادوي

منگي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نۍ منگي په لپو ډکوي نه

طنز چې د ټولنې او اخلاقي خواريو، عيبونو او فسادونو برملا کولو ته وايي چې په رمز، کنايه اونا ز
ويل يا ليکل کيږي

يا په بله وينا:

ويلای شو طنز د زورکونکو او زورواکانو باندې نيوکې دي چې هغوی په مسخرو له پېښو خبروي. لکه
دا لاندې لنډۍ.

ځوانان وننگ راباندې وکړئ
پلارمې ظالم دی ماښامارلره لېږينه

ځوانان وننگ راباندې وکړئ
په سورسالوکې مې بلالره لېږينه

ښه طنز د يوې ټولنې دوگړو هنري تنده ښه خړوبولای شي او په رساتوگه يې د ټولنې له سياسي، مذهبي، کلتوري، او اقتصادي حالاتو څخه خبروي. لکه دا لنډۍ

پردنيا تول دسرونسته

تول دپيسودی مسليان خانانوينه

خوانانوزوريه بزگري کړئ

سپينې پاڅې دزروڅلي وړانوينه

خواني دزرو روپواس دی

دبېلتانه پېټې چې وړي سوده به شينه

طنز پر ژوند عارفانه خدا ژړا ده . د ژوند د تضادو او نا ناخالو لځونه ده، چې ټولنيزي موخې لري لکه دا لنډۍ:

پرمادې زر شيندلي نه دي

چې دڅراغ په رڼا غواړې ديدنونه

طنز د پوه خلکو لپاره ويل کيږي يانې په خوشالۍ او ملنډو سره د هغه چا په رمز پوهول دی چې په رمزپوهيږي

څوک چې په سرو شونډو عادي شي

قندوشکرې تويوي چې ترڅه دينه

يوازې پوه او هوښيار خلک له طنز نه خوند اخيستلای او پر پوهيدلای شي او ناپوه يې يوازې خندنۍ اخ گوري خو د ټولنې ټول خلک پوهان نه دي.

په بسم الله کټ ته ورڅېڅه
دنجلۍ کټ دجنغوزي دئ مات به شينه

طنز د هجو يو ډول دي خو د هجو توندي اوتيزي نه لري.
ياني هجو مخامخ د چا عيونه ورته وايي يا مخامخ له چا نه بې پردې پلپوت کوي او هغه چا ته ويل
کيږي چې په رمز نه پوهيږي.

پرځان دگلولېسته نه اخلي
پرماډې تېرکړل دکوتکوگوزارونه

جانانه دادې څه عادت دی
چې پټه پټه ياري کړې خورې قسمونه

پرېږده چې لوی بڼامار مې وخوري
په پاروگر اشنامې ډېره نازېدمه

هجو ويونکي د خلکو بې خبري ، ولس غولونه، تعصب خدای نا ډره دينپالو له کړو نه پرده پورته
کوي اومخامخ هغوی غندي .

چې اوږه نه خوري بوي ترې نه ځي
چې ياري نه کړې څوک پرې نه وائي تهمتونه

ټال ته ختم بنگري مې مات شول
گناه دې يارده چې کوي اشارتونه

هزل بيا هغه دى چې پر چا باندې بد وايي

چې پر زينه ختلى نه شې
نامردې ولې دې گيبي پرتوگ کاونه

هزل د ويې پوهنې په اساس هغه شوخى ته وايي چې د جد (پند) ضد وي

پيزوان مې ستا په برېت کې بند شو
تر دروازې پورې بندى درسره ځمه

دا هزل بله مانا ده په شعر او نثر کې توندې لوخي او بدې خبرې كول:

په مادې څه بلا ده كړې
په مخ مې غبرگې اوښكې ځي خوله دركومه

پر ما دې كلى گماني كړ
نامردې مه خوره تر منگې لاندې خرخونه

هزل په شعر او نثر کې هغو توکو ته هم وايي چې د هغه ويل د اخلاق او ادب خلاف وي :

په مناسب دې نه پوهېږم
وايه په كوم بارخودې خوله ولگومه

په خپله خوله چې سوال ونه كړې

په هغه دغه خولگی کله درکومه

اول دې لوبې راسره کړې
اوس د جستوپرڅو کوڅې چې پېغله یمه

بیابه زه تورکمیس ونه کړم
زما د سپینې سینې رنگ یې واراونه

تینگه مې مه نیسه په غېږ کې
تي مې واړه دي سېرنۍ بالغه یمه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منگی مې ولی بنوروی لنده دې کړمه

جانان مې خوله کې ژبه غواړي
په خونديې نه دی خپل قلنگ جاري کوینه

خانگې رابنکته شه خوله راکړه
که زه درپورته شم راماته به دې کړمه

هزل د عامو او منځنیو خلکو لپاره هم ویل کېږي چې موخه یې یوازې خدا اوساتیري ده:

حلوا دشونډو راته کېږده
زه له پردېسۍ سترې راغلی یمه

څوک به دې مرکري ښکلیه یاره
پردۍ پرستني جگړې شمارې خالونه

یا هغه لنډۍ چې په کښي توکي شوی او موخه یې د جانان خوشالول او د هغه خندول دی لکه:

تا چې کوڅه کې توخی وکړ
زه په توده پرستن کې نیغه کیناستمه
جانانه راشه چې خوله درکړم
مانښام مې مړ په خوب لیدې ووېرېدمه

څنگه دې خواره کړم خاونده
چې همسایه مې دخولگی تمه لړینه

حسن دې ورځ په ورځ زیاتېږي
زکات یې باسه چې نظرنه شې مینه

اخځلیکونه

۱- ټول افغان، لنډۍ

۲- ستانکزی، رفیع الله: خوست ویاڼه

۳- مهر ویب پاڼه

۴- لنډۍ، ویکی پیدا

۵- نظری، محمود: طنز، هجو او هزل، طنزونه ویب پاڼه

۶- نظری، محمود: د طنز ځای په ادبیاتو کې طنزونه ویب پاڼه

لنډۍ د گلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

گلونه ډیر درسه — ره راوړه
زه د اوربل د پاسه چتر جوړومه

لنډۍ د پښتو د اولسي ادبیاتو هغه غوره او په زړه پوري برخه ده، چې د اولس بې نومه شاعرانو پکې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان کړي دي (1). دلنډیو په ویره لمن کې بیلابیلې لنډۍ راټولي او ډول ډول فلکلوري ارزښتونه یې په ځان کې نغښتي دي. په هره لنډۍ کې ځانگړي ښکلا ځلیري او دانسان ژوندانه له هرې برخې څخه پکې ښکلی شاعرانه او ادیبانه انځور کارل شوي دي. د مضمون له پلوه لنډۍ عشقي، حماسي، رزمي، ټولنیز، تاریخي او د نورو مضامینو لرونکي ده.

لنډۍ په پښتو ژبه کې یوه لنډه سندره ده چې هره لنډۍ له دوو برخو څخه جوړه ده، لومړۍ برخه یې نهه سیلابه او دوهمه برخه یې دیارلس سیلابه لري. لنډۍ که څه هم کوم ځانگړي او معلوم ویناوال (شاعر) نه لري او په عادي بڼه په پښتني اولس کې دوخت د غوښتنو سره سمې مینځ ته راغلي او خوله په خوله او سینه په سینه له یو نسل څخه بل نسل ته رالیردول شوي دي خو بیا هم نژدې ټولې لنډۍ د جوړښت له مخې سره یو شان او سیلابونه یې سره برابر دي (2).

دلنډیو یو ستر ارزښت دادي چې دهغه سندريزه ځانگړتیا او آهنگ روزنکي فطرت دنړي په ټولو فولکلوري شعرونو او سندرو کې ممتاز دي او ساري نه لري. زموږ جغرافیایي سیمې په فولکلوري قلمرو کې هیڅ سندره نه دخپل آهنگي ځانگړتیا، نه دخپلې تغزلي شتمنۍ، او نه د سموالي او هیجان له پلوه له لنډیو سره برابري کولی شي (3).

دلنډيو دنورو بيلا بيلو ځانگړتياوو تر څنگ يوه هم داده چې لنډۍ په ډير خواږه او ساده الفاظو ويل شوي او هر ډول مضامين او په عامه اصطلاح دهر ذوق وړ مطالب پکې موندل کيږي . لنډۍ ددې ترڅنگ چې دانسانانو له خوا دژوندانه په حساسو شيبو کې دعام ولس له خوا زمزه کيږي ، دټنگ ټکور او ساز و سرود په بڼه هم دهنرمندانو او سندرغاړو غبرونو ته ښکلا وربښي . په لنډيو کې دنورو ښکلاوو تر څنگ ډير ښکلي او هنرمندانه تشبيهات هم کارول شوي دي دبيلگې په توگه:

زما دې زړه داسي سوري کړ - لکه دگل غوتي چې پاني پاني شينه

سورځې دمخ دې شغلې وکړي - لکه سورځي دمانډام سره کا وطنونه

کميس دې تور مټې دې سپيني - لکه ښامار چې تر چنډر تاوشوي وينه

لکه څرنگه چې وينو په پورتنيو لنډيو کې زړه له گل او کتري يې دگل له پانو سره ، دمخ سوروالي د مانډام له سوروالي ، کميس له ښامار اومتې له چنډر سره تشبيه شوي دي.

په لنډيو کې ځيني داسي ښکلي او نادر تشبيهات هم په کار وړل شوي دي چې د شعر او نظم په نورو فورمونو کې يا په بشره توگه نشته او که وي هم په ډيره لږه کچه تر سترگو کيږي لکه:

سترگې دې بې اثره نه دي - لکه دکوډو مری برگې برکې دینه

زلفي دې بيا پرمخ خورې کړي - لکه شپانه چې رمې وشړي په غرونه

داستا دمور غټي خبري - لکه چکري دکوڅو تري ځان ساتمه (4)

ددغه تشبيهاتو په لړکې يو هم گلونه دي چې په ډيره ماهرانه او هنرمندانه توگه د بدن له بيلا بيلو برخو ، دطبيعت او چاپيريال طبيعي ښکلاوو او نورو سره تشبيه کړل شوي دي.

گلونه که له يوې خوا څخه ښکلې څيرې او بڼې لري او په طبيعي توگه دانسانانو پام ځان وراړوي ، راز راز گلونه بيلا بيل رازونه او حکمتونه لري ، له بلې خوا څخه بشر گلونو ته ښيگڼې او نيکمرغۍ دسمبول په توگه گوري او دهغې دنامه له يادولو او کارولو ، کرلو ، سيل او ليدلو څخه يو ځانگړي خوند تر لاسه کوي.

په رښتيا هم دگل نوم په يادولو سره انسان ته دگلاب ښکلې خيره، دلاله دزړه داغ، دلونگو دغاړي هار، دکشمالو ريپيدنه او دانخير دديدن ورک والي او ارمان سترگو ته دريږي. انسانان له گلونو څخه ډول ډول انگيرني او عقايد لري. دبيلگې په توگه زيرگل دجدايي علامه او سور گل دمينتوب او وصال علامه اوسمبول گڼي. دخپل زخمي زړه داغ دلاله دزړه له داغ سره مقايسه کوي، دجانان ديدن د انخير له گل او همداراز خپله خوښي دبلبل په بڼه دگلو په ديدن او له گل سره په همدې کې لټوي. که څه هم کيداي شي دگلونو شمير له سلگونو څخه واورې خو ځيني يې دخلکو تر مينځ ډير مشهور دي له همدې لامله گلونه دلنډيو په فورم کې گلونو ځانگړي ځاي خپل کړي دي، دبيلگې په توگه له ځينو څخه يې په لنډۍ ډول يادونه کو:

دگلاب گل

دلنډيو په سمندر کې گلاب دنورو گلانو په پرتله ډير ياد شوي او ځانگړي ځاي لري. کيداي شي دگلاب بې شميره ښيگڼې او رازونه ددې لامل گرځيدلي وي تر څو په لنډيو کې يې نوم له نورو گلونو څخه په لومړي کتار کې ځاي خپل کړي وي. په لنډيو کې دگلاب دگل اصيل توب، سره ښکلې زړه رابښکونکي خيره، دمني او ناخوالو په وړاندې دهغې حساسيت، له شبنم او بلبل سره دهغه نږدې اړيکې ډيري ستايل شوي او يادې شوي دي او هم دښکلو تشبېهاتو په رامینځ ته کولو کې ورځيني کار اخيستل شوي دي، لکه:

اصيل گلاب چې پکې نه وي - په نورو گلو مې تسل نشي مينه
اصيل گلاب راڅخه ورک دي - کم اصيل گل که بوي وم ډک دي باغونه
په گورستان کې خاوري مه شي - گل دگلاب شي چې دې خاوري بويونه
په گورستان کې خاوري مشي - گل دگلاب شي چې دې خاوري بويونه
په وينو سور لکه گلاب شه - پښتنې ناوې دې په تور اوربل کې ږدینه
خولگې دې سره لکه گلاب ده - ځکه يې واړه بلبلان ثنا کوينه
دنجلي مړاوي مړاوي سترگي - لکه گلاب چې ددوه نيمو ورځو وینه

گلاپه دا قدر دې بس دي - چې جينکۍ دې په اوربل کې گرزوينه
مخ دې گلاپ سترگي دې شمع - زه نه پوهيږم چې پتنگ که بورا شمه

لونگ

لونگ نژدي ټول پيژني او په ورځينو چارو کې په ځانگړي توگه په کليو او بانډو کې دکليوالو ښځو او
نجونو له خوا تري اميلونه جوړيږي او په غاړه کې اچول کيږي. ځيني واره ځونډي هم ترينه برابريږي
او دکوژدي دښې په دستمال او هم په جامو کې دکميس په لمن او گريوان کې گنډل کيږي.
هغه څه چې موږ دلونگ په نامه پيژنو او ښکلي بوي لري، دلونگ دبوټي دگلونو واره ډنډر دي چې له
راتولولو څخه وروسته وچيږي او بيا ورڅخه کار اخيستل کيږي. په لنډيو کې له لونگ څه دښه بوي
او ښکلي بوټي په توگه په ځانگړي توگه دښځو لپاره ورځيني يادونه شوي ده. دگلاپ له گل څخه
وروسته لونگ په لنډيو کې خاص ځاي لري. لکه:

آشنا مې نوي سوداگر دي - په سر باري کې به لونگ راته راوړينه
که چا لونگ ليدلي نه وي - نجلي خولي کره دلونگو بوي تري ځينه
په لويو غرو دباران شور شو - ښکته لاندې شول دلونگو درمندونه
چې ته راځي ما به خبر کړي - چې پريالنگ لاچې لونگ وغوړمه
دا بند په بند به شم در ماته - په بند ماتيږي د لاچې او لونگ ونه
دباغ دي هر بوټي لونگ دي - پري ليگيدلي دي دچټو پلونه

کشمالي

کشمالي هغه ښکلي گلان دي چې دنازبو گلونه هم ورته ويل کيږي (5)
دکشمالي گلونه که څه هم دظاهري بڼې له پلوه دومره زړه راښکون پکې نشته خو دکشمالو ښکلي بوي
د هر کس پام ځانته وراړوي. کشمالي توربخني پاني او گلونه لري. په لنډيو کې دکشمالو له ښکلو او
په زړه پوري عطرو څخه دنورو ځانگړتياوو په پرتله ډيره يادونه شوي ده، دبيلگې په توگه:
جينکو نوي دود جاري کړ - دکشمالو باغچې په بام کې جوړويږينه

دجيني کور راته معلوم دي - د بام په سريې کشمالي کرلي دینه
د کشمالو به دې باغوان شم - چې هر سهار يې په وړيا ديدن کومه
گلان دې ټول له تا قربان شي - ته کشمالي يې نور سلام درته کوينه
يا دې په خوله کې کشمالي دي - يا دې د عطرو په چينه لمبلي دینه

غاټول

غاټول يا لاله هغه بڼايسته او بڼکلی گلونه دي چې سور رنګ لري خو تور سوي داغ يې په زړه تل
د زخمي زړه زخمي توب څرګندونه کوي.

د پسرلي په موسم کې د غره په لمنو او د بڼتو کې د غاټول بڼکلی گلونه تر سترگو کيداي شي . په لنډيو کې
د بڼکلو تشبیهاتو په ترڅ کې تر ډیره بریده د زړه داغ، دلالة د زړه له داغ سره او سرو شنډو سوروالی د
لاله يا غاټول له سره رنګ سره تشبیه کړل شوي دي لکه په لاندي لنډيو کې:

زما په زړه کې مستې داغ دي - لکه لاله چې تور داغ په زړه لرينه
که مې سرې شونډي در په ياد شوي - گل د غاټول په لاس کې ونيسه مينه
غاټول به ټول اميل به جوړ کړم - د يار دپاره به يې په غاړه گرځومه
يا دلالة په گل شبنم دي - يا دې دمخ په ستارو خولي راځينه

نرګس

نرګس لکه څرنګه چې دنوم په يادولو سره يې هر کس ته د يار سترګې ورياديږي يو بوټي دي چې له
عطرو څخه ډک گلونه لري، په گلونو کې يې سپينې پانې داسې چاپيره شوي دي چې په منځنۍ برخه
کې يې زير رنګه جوړښت لري. د نرګس يو ډول گلونه چې ډير لږ پيدا کيږي داسي بڼه لري چې پانې
يې سپينې دي او منځنۍ جوړښت يې تور رنګه، رنګ لري چې په بشپړه توګه او کټ مټ لکه سترګه
داسې ښکاريږي نو له همدې کبله ده چې په ډير شمير نظمونو او په ځانګړي توګه په لنډيو کې سترګې
له نرګس سره تشبیه کړل شوي دي . ددې ترڅنګ کله چې د شبنم څاڅکي د نرګس په گل کې راټول

شي نو هغه د ه چې دغه رنگينې د نرگس د اوبښکې په بڼه تعبير کيږي او ښکلي ادبي انځور ترينه اخيستل کيږي. لکه په لاندي لنډيو کې:

جانانه ستا جفا چې گورم - لکه نرگس د فکر ټال مې زنگوینه
صورت يې سپين کميس يې شين دي - لکه نرگس چې شين يې نار سپين يې گلونه
مخ دې گلاپ سترگي نرگس دي - داتورو زلفو دې سنبل وشرماونه
شبنم له گل کره ميلمه دي - نرگس له شرمه سترگي نه پورته کوينه

رامبيل او چامبيل

د رامبيل او چامبيل گلونه هم دهغو گلونو له ډلي څخه دي چې شعر په بيلابيلو فورمونو کې او په ځانگړي توگه په لنډيو کې ډير ياد شوي او ستايل شوي دي. د رامبيل گلونه سپين رنگ لري او زړه خوشونکي بوی لری. د چامبيل گلونه هم دپورتنیو اوصافو لرونکي دي خو يوازي رنگ يې زير دي. دا گلونه تر ډيره د پسرلي په موسم کې پيدا کيږي. په لنډيو کې درامبيل او چامبيل خوشبويي او دهار په بڼه تشبيه کړل شوي دي لکه:

زما جانان گل د رامبيل دي - دسرو اميل دي زه يې په غاړه گرځومه
گلاپ له اصله شهزاده دي - رامبيل چامبيل يې نوکران نيولي دينه
گوره چې ځانته غوره نشي - که ته چامبيل يې زه رامبيل خوشبويمه (ولاړيمه)
همدار از دلنډيو له سمندر څخه يو شمير نو گلونه هم راټولولي شو لکه دريخان گل، دسوسن گل، دکونار گل، دريدي گل او داسې نور. چې په لنډه توگه يې يواځي دلنډيو په راوړلو سره بسنه کو. خوشي عبث مې عمر تير شو - لکه ريدي په بيابان ورژيدمه
وړه نجلي چې شونډي سرې کا - لکه دډاک ريدي چې وسپري گلونه
زما جانان گل د کونار دي - نصيب مې خوار دي چې مې لري گرزوينه
زما جانان گل دريخان دي - پاس په آسمان دي ملايکې يې بوينه
خوشي خواري راپسې مکره - د انځير گل يم په لاس نه درځم مينه

دلنډيو سمندر دومره ژور او خپاند دي چې که هرخومره غوتي پکې ووهل شي او هرخومره ارزښتونه ورڅخه راټول کړل شي ، بياهم کم دي خو دلته يوازي له دغه سمندر څخه ديو شمير گلونو په راټولونه بسنه کواو ددې ليکنې لمن په لاندې لنډۍ همدلته رانغاړو.
ستا دښايست گلونه ډير دي - ځولي مې تنگه زه به کوم کوم ټولومه

د پښتو لنډيو په اړه يو څو خبرې

ولايت خان خُدران

گرانو لوستونکو لنډۍ د پښتو ژبې او پښتو آدب هغه ارزښتمنه شتمنۍ ده چې د نړۍ يوه ټولنه يې هم نه لري د پښتنو په سيمه کې د ډير پخوا څخه ټيپې ويل کيږي . دا چې ټيپې يا لنډۍ ځانگړئ شاعر نه لري او هر چا په هر وخت کې هر رنگ لنډۍ ويلې دي نو همدا لامل دی چې د ويلو او او جوړيدو نيټه يې ښکاره نه ده خو ځنې داسې لنډۍ هم شته چې په هر ځل ويلو سره يې لمړۍ ويونکۍ په سترگو کې انځوريزي د بيلبرې په ډول د افغاني تاريخ ځلانده ځيهرې او د ميوند د جنگ فاتحه ملالۍ هغه لنډۍ يادولی شو چې

که په ميوند کې شهيد نه شوې - خدايېرو لاليه بې ننگۍ ته دې ساتينه

کله چې دا لنډۍ د غازيانو ترغور ورسیده لکه غوسه شوي زمريان له هرې خوا په دښمن را ټوئ شول او دښمن ته يې د شرمه ډکه ماتي ورکړه.
لنډۍ لکه څنگه يې چې نوم دی داسې د دوه لنډو کرښونه جوړه چې لمړۍ کرښه يې تر ۹ سيلابو او دوهمه کرښه يې اوږده او د تر ۱۳ سيلابو اوږده وي دا دوه کرښې د معنی او مفهوم

له اړخه پوره دي خو د وزن او قافيې له پلوه نیمگړي دي . په لمړۍ کرښه کې د موضوع پیل او په دوهمه کرښه کې یې پایله یا هدف معلوم وي د پلټونکو په حواله د لنډۍ ډیره برخه د ښځو لخوا ویل شوي ' کله چې په کلیو او بانډو کې د وادونو او نورو ښادیو پندې جوړې شي نو ښځې خوشې پرلپسې تر سهاره ناستې وي سندرې او ټپې بولي دوه ؟ یا څو ډلې جوړې شي او د یو بل سره مقابلې کوي هره ډله هڅه کوي چې زر او ښه ځواب ووايي دا سیالي د سوال او ځواب په شکل او یا هم د رنگارنگه مصری په ویلو سره تر سره کیږي لنډۍ څو بیلرې را اخلو

سوال (د دې مصری ځواب مې راکړه کور مې د سیند په غاړه دی له تندې مرغه)

ځواب (د دې مصری ځواب د دا دی څوک چې مین شي اوبه خوند نه ورکوي)

سوال (د دې مصری ځواب مې راکړه گلۍ یوه مرغۍ مې دوه ویشتي دینه)

ځواب (د دې مصری ځواب د دا دی جینی یوه یاران یې دوه نیولي دینه)

او

(جانانه راشه چې په پخولا شو عمر د ژمي مازدیگر دی تیر به شینه)

پیزوان مې ستا په بریت کې ښځ شو تر دروازې پورې جوړه در سره تلمه

تر مُشادی لونگی د جار شم په سر د ستا ده مزه ما ته راکوینه)

په همدې ډول دا لړۍ تر هغه راوانه وي تر څو چې یوه ډله پره ومني او یا خو د سحر لمر را وڅیږي کله چې په وادونو کې سندرې ویل کیږي ویونکي ډیر وخت کوښښ کوي چې د هغو کسانو نومونه په لنډۍ کې یاد کړي کوم چې دوی یې د ښادی په مراسمو کې گډون کړی لکه لنډۍ مصری

(دا نن ښادي د اکبر خان ده *** صبا ښادي به د گلاب غیږې ته وږمه)

د اکبر خان خوښۍ لپاره *** زه به سندرې تر صبا پورې کومه

دا نن واده د اکبر خان دی *** مبارکي به یې مور او پلار ته ورکومه)

په لرو پرتو کلیو او بانډو کې ځوانان په حجرو کې سره راټولېږي او سیباتونه او میلی جوړه وي او د ټپو په ویلو سره د ژمي اوږدې شپې رنې کوي. هغوی هم دا د لنډیو سیالي تر سره کوي او پرې ډله د بل وار راټولیدو مصارف په غاړه اخلي او د یو یا دوه چرگانو اولاد خو د لاندي غواښې په پخیدو سره د لنډیو سیالی ته لار جوړه وي (له بده مرغه اوس دا ډول ناستې ډیرې کمې تر سترگو کېږي) په ځنو سیمو کې د غم په ورځ هم د ویر ټپې ویل کېږي هغه داسې چې کله څوک مړ شي نو د کورنۍ غړي یې او نور خواخوږي یې په ژړا کې د غمجنو مصری په ویلو سره د زړه براس وباسي لاندي مصری ته څیر شی

ما د اوږدې لارې شمیرلې *** زه د دې لنډو لارو څه خبره ومه

ما د قیامت تمه لرله *** ظالم مرګي را نه جدا په دنیا کرېنه

لنډی په لیکونو کې هم غټه ونډه لري دوستان ' اشنايان ' خپل خپلوان ' مسافر او عاشقان یو بل ته په خطونو کې په زړه پورې مصری لیږي دوستان د خپلې دوستۍ اظهار کوي اشنايان ' خپلوان د یو بل په پیژندګلوي او خپلوي فخر کوي ' مسافر د خپلې روغتیا ' کار او راتګ حال بایانوي او عاشقان خپلې گیلې ' غمونه ' ناخوالې ' کړاونه ' د کلیوالو او غمازانو ظلمونه او د ریبارد دوه رنگۍ څخه سر ټکونه د لنډی په ژبه کې لیکي. دلته یې څو مثالونه را اخلو

دوستانو یو تر بل څارېږی *** ما د مجلس یاران لیدل چې خاورې شوونه

دوستانو ما ته دعا وکړی *** چې مې په خپل وطن کې وشي نصیبونه

زما خوارو خوارو دوستانو *** له تاسو بیل یمه ژوند خواند نه را کوبینه

کاغذا لاړ شه په هوا شه *** په مسافر اشنا مې وایه سلامونه

سالو به حالا خپل په سر کړم *** چې د اشنا وطن کې کیردم قدمونه

په بسم الله به د اشنا کړم *** په کلیمه به د یاری ته راضا کړمه

اشنا زما نه مرور دی **** په څه خبره به په خولا راسره شینه

خدايه ته ما گل د گلاب کړې *** چې د اشنا په غيږ کې پانې پانې شمه
 وطن د زيږو گلو باغ دی *** د مسافرو په کې نه شته نصیبونه
 مسافري مې کړي نه وی *** ځان مې د سیند په اوبو وړی وی مینه
 روژا به تیره په سفر کړم *** اختر ته کلي ته درځم خوشاله یمه
 چې خط مې درشي ور ته ژاړه *** ما چې لیکه ورته مې ډیر ژاړلي دینه
 تا ته یوه کړي ما ته بله *** رویا د خپلې یارۍ دم پکې ترینه
 قلمه زر زر پرې چلیکه *** خط مې د یار په لوري ځي ناوخته شونه
 چې خط مې در شي اور په بل کړه *** چې زما مینه پکې شنه لوخړه شینه
 سلام د راغی ته را نه غلې *** په کار مې نه دي بې دیدنه سلامونه
 کاغذ ه بخت کې تر ما بڼه یې **** زما سلام دی ته به وکړې دیدنونه
 خدايه دا پورې کلی وران کړې *** د دوه مینو یې ناغې تړلي دینه
 تر مونږه ښکته پنجاب بڼه دی *** په دوه مینو باندې نشته بندیزونه

همداسې د ساز او تنگ ټکور په برخه کې مصری ځانگړی ځای او خوند لري د
 پښتو ژبې ډیرو سندرغاړو په خپلو کسیتونو او سي ډي گانو کې په بیلابیلو
 طرزونو او کمپوزونو کې ټپې ویلي دي ځنې سندرغاړي مستې ټپې د مست ساز
 سره ځنې د اتنیز ساز او ځنې بیا غمگینې ټپې په داسې انداز سره بللي چې نیغ په
 نیغه د اوریدونکي په زړه اثر کوي په سترگو کې د اوبښکو چینې تاندې کوي او د
 گریان د ښوان د ښې خړوبه وي.
 لکه څنگه مو چې وویل ډیرو سندرغاړو ټپې ویلي دي خو د پښتو ژبې خور
 غریبې سندرېول هاروون بادشاه ټپو ته نوی رنگ او ښکلا ورکړه هغه د (اول به کله
 کله غم وو *** اوس مې ټپي شوؤ کاروندې پکې کړمه) په ویلو سره په لنډیو کې نوي ساه را

ژوندۍ كړه وروسته د ټولو د مينې وړ سندرغاړې رحيم شاه دا ساه پسې اوږده او
ځانگې ځانگې خواره كړه او په همدې كمپوزيټ په اردو كې چې (پهلې ټوكي كبي
غم تا *** ابي هر پل مې تيرې ياد ستاتي هې) د يو ښكلي موزيک سره ټپې وويلې چې دا
وخت ټپو خپل وزرونه تر هندوستان، ايران او تاجکستان پورې وغږول د هند
نامتو سندرغاړي اُلفاف راجا هم ټپې زمزمه كړې او نورو دري او فارسي ژبو
سندرغاړو هم د اوس لپاره همدومره.....

چې پښتانه پكې اوسيري *** زړگي مې غواړي چې پرې وشيندم گلونه
دا اخيري مصري د دا وي *** اخيري مې مه كړې د ځوانانو مجلسونه
په مينه «» ځدران «» سويډن

ا ب پ ت ٽ

د بېلتانه په سفر ځم تېرى به شمه
 ليلا په زړه راكړل د تورو گوزارونه
 چې تن دې روغ وي زړه دې پټ كوي دردونه
 چې كچكول واخلم د يار در ته ودرېږمه
 په سر يې راوړه سپينې خولې زېر پېزوانونه
 هره څپه يې وړانوي د پگړۍ ولونه
 په سر يې راوړه كشميري د خيال شالونه
 نه يې شين توب شته نه هغه خوند راكوينه
 د پا غوندي په دود دې سر سپين شومه
 څوك چې د نېكو عمل كړي نېكي به وړينه
 تر هندوستانه پورې تا كړي جنگونه
 زړگيه تللى جانان بېرته نه راځينه
 دا د دامان كوترو نن سره كړه لاسونه
 د بغدادو كوترو نن راغلل سيلونه
 نه مې نټكى شته د نه د غاړې تاويزونه
 نه مې اوږۍ شته نه د غاړې تاويذونه
 څوك دې په زړه دي كه ډاډه وهې ټالونه
 زما ديار وعده اختر دى رابه شينه
 دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځينه
 دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځينه
 چې لاس او پښې دې بې حنا اور لگوينه
 نور خلك خوشې د اختر هوس كوينه
 ليلا به چاته سرې منگلې ښكاروينه
 مباركي به يو وبل ته وركوونه
 د جنكو په سينه زانگي زير گلونه
 ته چې دا سپينه سينه ږدې په دېوالونه

اب كوثر جانانه راشه
 اب و دانه مې شوه تمامه
 الله دې تا په چا مين كړي
 الله درې ژر تياره ماښام كړي
 اباسين بيا په څپو راغى
 اباسين بيا څپې څپې دى
 اباسين راغى غاړې غاړې
 اېت وهلي كښت ته راغلم
 اېې اېې زلفې دې توى شوې
 اجر و جزا د عمل حق ده
 احمده خداى دې جنتي كه
 اختر به بيا وطن ته راشي
 اختر پرون و پرون تېر شو
 اختر پرون تېر شو عالمه
 اختر په منډه منډه راغى
 اختر په ټوكو ټوكو راغى
 اختر په ورځ دې سينگار كړ
 اختر ته ډېره خوشالېږم
 اختر چې تېر شي بيا به راشي
 اختر د واړو مبارك شه
 اختر دې تا ته مبارك شي
 اختر له تا سره ښايېږي
 اختر نژدې دى روژه لاړه
 اختر نژدې دى ياره راشه
 اختره ستا د بركته
 اخر به مرم پاتې به نه شم

مسافر کليءَ باروي وطن له ځينه
 که دې هر څو پر وطنو وگرزومه
 ما اشنا سترگې نا اشنا ليدلې دينه
 که دې هر څونه په زربضتو کې ساتممه
 تر خاورو لاندې به شي بنگلي بشرونه
 چې کبرجن جانان مې نه کوي پوښتنه
 که د فولادو کلا تاو له ځانه کړمه
 د ننگرهار نجونې ښېرا درته کوينه
 اجازه واخله چې جوړه کابل ته ځونه
 ظالمة مه کوه په ما ډېر ستمونه
 بيا به د يو بل د ليدو ارمان کوونه
 د مومن خان په وينو سره شول بالښتونه
 زه د جانان غېږې ته اوس ورسېدمه
 که مې له سرو سترگو ويني تويومه
 پيدا به نشي که ملنگ درېسې شمه
 د خپل وطن جامې مې ولوېدې له تنه
 د ډکه شکوره به چاپېره تاوېدمه
 چې همېشه مې د جانان کړای مجلسونه
 بيا به وطن راپسې گورې نه به يممه
 چې سور پالنگ درته يوازې پاتې شينه
 چې کټ مې واخلي تورو خاورو ته مې وړينه
 چې مې څوځان په قبر وسپري گلونه
 چې مې د سخات پيسو ته ونيسي لاسونه
 په ما قيامت دی چې په ټولو قيامت شينه
 په ما راپرېوتي ذرې ذرې دې کړمه
 که اشنا راشي ما به خپل کلي ته وړينه
 په ښاپېرو مې سر و کار دی وبه مرمه
 زه د جانان لپاره کوز گودر له ځمه
 ليل د يار لپاره بر گودر ته ځينه

آخر به پاتې شي ميدانه
 آخر به خاورې شي بدنه
 آخر به خاورې شي جانانه
 آخر به خاورې شي صورته
 آخر به دا دنيا شي ورانه
 آخر به کند کچکول راواخلم
 آخر به مرم پاتې به نه شم
 آخر به وران شي پېښوره
 آخر ته داسې درته وایم
 اخرنی ځای دې لحد دی
 اخيري ورځ ده راته گوره
 ادکې مورې څراغ بل کړه
 اذان په ځنډ کوه طالبه
 ارام د زړه مې پرې و نه شو
 ارمان ارمان تېره ساعته
 ارمان ارمان خپله وطنه
 ارمان ارمان د دا دا کوره
 ارمان ارمان دی لويه خدايه
 ارمان به وکړې وخت به تېر وي
 ارمان به هلته زما درشي
 ارمان به هلته زما درشي
 ارمان به هلته زما درشي
 ارمان به هلته زما درشي
 آسمانه درز وهه راولېږه
 اسماني تندر شوې جانانه
 امانتي مې گور کې کېږدئ
 آواز يې اورم کتی نشم
 اوبه د بر گودر خوږې دي
 اوبه د کوز گودر خوږې دي

اوبه دڪوز گودر خوڙي دي
اوبه دهر گودر خوڙي دي
اور چي بليڙي اخر مڙ شي
اوبنڪي مڙ سيند غوندي بهيڙي
اول به ته ورته حيران شي
اول به ڪله ڪله غم و
اول دي ويل چي رامين شه
اول مڙ فڪر درته نه و
ايمان دي به راته معلوم دي
بابا ته لاڙي سوال دي وڪرو
بابادي ماوڙلي نه دي
باباڪوچيانوته مڙ ورڪره
باباگلان دباغه راوڙه
بابامي نه درڪوي ياره
باباوتي پرڪندھاردي
بابوتيڪس دي بهرتنه واخله
بابوتيڪس دي بهرتنه واخله
بابوگره زموڙ وطن دي
باتي دتيلوپه زورسوخي
باچارخست راکه چي ڄمه
باچاهي تخت مڙ په ڪارنه دي
باد د جنت پڪي لگيڙي
باددبهي په ڪي لگيڙي
باددپغمان له لوري راغي
باددخوتن دي راالوتي
باددي پلوه مخه يوسه
بادسبازماقاصد شه
بادسباياري مڙ ويٺي نه ڪڙي
بادمي ديارله لوري راغي

زه د مين د پاره بر گودر ته ڄمه
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ڄمه
د مينڀي اور سڙي تر عمره سوزوينه
بيا به د سيند د غاڙي نهڪوم سيلونه
ڪه مڙ ښڪاره ڪڙه د زخمي زڙگي داغونه
اوس مڙ دوتر شو ڪروندي پڪي ڪومه
اوس راته وايي چي خيل ڪار ڪوه مينه
اوس مڙ د زڙه ستنڀي ڪڙي درپسي دينه
په رواجي برپتو دي مه وهه لاسونه
په زڙه دي زه وم ڪه دي نور ڪول سوالونه
چي راته نيسي دزڙي وٺي بندونه
چي تورپيڪي مڙ دنڙتروبادوهينه
زه يي پييمه جوڙومه امپلونه
لاڙشه باباباندي مڙ وڪڙه تاويڙونه
زماجانان يي وزيارت ته تللي ونه
زه مڙ شيرين جانان دڪن ته نه لپڙمه
مامروراشناپخلاڪڙبهرتنه ڄينه
جندوله تاته سلامي راغلي يمه
ماته ديارغموڻه اورشول ويي سومه
چي په وطن موغنم زڙي لويي ڪومه
جانان به لوڪازه بي وڙي ٽولومه
د غرمي خوب د شائلا دڙي ته وڙمه
د غرمي خوب به دليلاڊڙي ته وڙمه
زمادياردزلفوبوي ماته راوڙينه
ياعنبري زلفي جانان سنبالوينه
چي گلابي مخ دي په سترگوووينمه
زماشيرين اشنا ته يوسه سلامونه
دسهارخوب پرهلڪ ڊڀرغالبه وينه
په وازه خوله به يي ڪوگل ته تڀرومه

بوی دجانان مې په دماغ ولگېدنه
 پرهغه بادچې داشناپه لورې ځينه
 په هغه باد چې د جانان په لورې ځينه
 ژرراته وايه گران زړگي څه حال لرينه
 ظالمان شته دي ماويارته نه پرېږدينه
 ماته ملهم شه چې مې جوړشي پرهارونه
 هغه سلام چې باده تا راوړی و نه
 بې نيازه يارراته په زړه راكړل زخمو نه
 واوړې دې نه اوري چې لارې بندوينه
 دمسافرجانان مې نشته دالانونه
 په مسافر اشنا مې نشته دالانونه
 وړې، وړې جنكۍ غره ته تللي دينه
 گلان شرمېږي مخ په پانوپتوينه
 بلبل نری فريادكوي له باغه ځينه
 پخپله گل يې گل دې ستاسلام كوينه
 لكه دپېغلي سينه ډكه په گلونه
 باغوان وختي لښتي پر باغ تړلي دينه
 چې په كې نشته درامېېل چامېېل گلونه
 گلان دتندي درته خواست داوبوكړينه
 سبادرځمه دگلاب سيل به كومه
 لكه چې مور دې نوره كور كې بندوينه
 ما ته دی سم د زړه په سر ټو مېلی دینه
 د غم ویلی پكې رگونه تللی دينه
 په زړه دې نشته د شرین جانان غمونه
 زه دې پتنگ ستا د دیدن راغلی یمه
 زه دې بهر تمبو ته لاس په نامه شومه
 چې په خالي مړوند دې سر ولگومه
 زموږ دستور دی په رڼا خوله ورکونه
 باغوانه ستا نیمگړی نیت مې ژړوینه

بادنن له پاسه كه ښكې دی
 باده پربادمې سلام وايه
 باده په باد مې سلام وايه
 باده دخداي روی مې دروړی
 باده ديارحالونه راوړه
 باده ديارله لورې راشه
 باده سلام په جانان وايه
 باران داوښكومې ورېږي
 باران كه اوري باك يې نشته
 بارانه ورو ورو واورېږه
 بارانه ورو، وروپړې ورېږه
 بارانه ورو، وروپړې ورېږه
 باغ ته دې تگ مناسب نه دی
 باغ چې دزاغ په حواله شي
 باغ له دې تله مناسب نه دي
 باغچه په گلوبښه ښكارېږي
 باغچې دگلو شوي سمسوري
 باغوانه باغ مې دې خوښ نه شو
 باغوانه پاڅه چې سهار دی
 باغوانه ورشه باغ سوتره كه
 بانه دې مړه دي ښكته گوري
 بانه دی ورو جگ كړه شيريني
 بدن درياب زړه مې گودر دی
 بړستن دې واغوسته ویده شوې
 بله ډيوه شه راته كښېنه
 بنگړو دې نیمه شپه كې شرنگ كړو
 بنگړي نیم ښكته كړه نیم پورته
 بوټي راټول كړئ اور پرې بل كړئ
 بورا به خداي په گلو موږ كا

د کلي مينځ د لېونۍ ورسېدنه
 د کلي منځ د لېونۍ ورسېدنه
 په خندا لار شم په ژړا بېرته راځمه
 بېگه دې مور له دروازي شړلې يم
 باران لږه کړم اشنا ټوله وليدمه
 گودر ته مه ځه چې بې تا پاتې شينه
 زه به دا گران عمر تر کومه تېرومه
 سبا مې ستا په سر پانسۍ ته خپړوينه
 چې ته لوگۍ شې زه لمبه نه شم مينه
 سبا مې سرو شونډو پتري نيولي وونه
 د مينې يار مې در په در غواړي خيرونه
 ماته چې راشي نو کلونه تېروينه
 ځکه هر وخت گرېوان شلېدلې گرځومه
 اوس به سلام په دوه لاسه درته کومه
 بېلتون شمال دی هره پاڼه رپوينه
 د بېلتانه د لاسه ډېر فرياد کوينه
 زړه مې پښتون دی مېلمه نه خفه کوينه
 د زور دې نه يم ننوتې به درځمه
 مور د گودر د تلو نه ما منع کوينه
 جانان دې ټوکړي زه به وري ټولومه
 مادې ديارله څنگه نه جداکوينه
 داسمې لارې رانېزونيو لې دينه
 چې دسينې په خوړ دې راشي سېلابونه
 پورته اسمان کې به شين لمر شرمند شينه
 نصيب د چا يې اوبه زه درخېږومه
 د سور سالتو مير منې ما تې گډوينه
 يا به دې راوړم يا به مې درپسې شمه
 نصيب د چا يې او به زه در خيږومه
 لارې کوڅې د غمازانو ډکې دينه

بيا به پدې کلي رانشم
 بيا به د کلي په منځ نه ځم
 بيا به ديار کلي ته نه ځم
 بيا به دې نوم په خوله وانځلم
 بيا به نړۍ جامې ونکړم
 بيلتونه چيرته چې ځي لار شه
 بې غېر له تا مې عمر گران دی
 بې ننگه ننگ راباندې وکړه
 بې وفا هله راته وايه
 بېگا مې مړ په خوب ليدلې
 بېگه په خوب کې ژړا راغله
 بېلتون په هر چا مېلمه کيږي
 بېلتون د خلکو د خندا کړم
 بېلتون دې قدر رامعلوم کړ
 بېلتون يواځې په ما ندی
 بېلتون يوازې په ما ندی
 بېلتونه راشه ستړی مه شې
 بېلتونه کور دې راته بښايه
 بيا به منگۍ ته گوټی نه کړم
 پاچائي تخت مې په کار نه دی
 پاچائي تخت مې په کارنه دی
 پاس پراسمان راشه رامداره
 پاس پراوږودې منگۍ مات شه
 پاس پرېام مه خپږه کوتري
 پاس په کمره ولاړه گله
 پاس په گودر د پيغلو جنگ شو
 پاس په گودر ولاړه گله
 پاس په گودر ولاړې گله
 پاس په هوا راشه جانانه

پاس په هوا راشه جانانه
 پاس په اسمان کې ډزې وشوې
 پاس په اسمان کې ستوري ښکاري
 پاس په اسمان کې ستوری زه وای
 پاس په اسمان کې گږزهارشو
 پاس په اسمان کې مرحباشوه
 پاس په بلۍ کوترې راغلې
 پاس په بنگله کې فريادخېژې
 پاس په تیراوره بارانه
 پاس په سینه ځای راته جوړکه
 پاس په کمره ولاړه گله
 پاس په کمره ولاړې زرکې
 پاس په گودردپېغلو جنگ شو
 پاس په هواراشه جانانه
 پاس د آسمان ستورو ته گوره
 پاس داسمان ستوروته گوره
 پاکه مولا که ته یې واخلي
 پالنگ دسرووالۍ دزرو
 پالنگ دیارسره ښه ښکاري
 پام کوه واردې خطانه شي
 پانسی دزلفوماته راکړه
 پاوڼی دیخ سینه دې تخت دی
 پتنگ په خاص خراغ مین دی
 پتنگ خویوځل شهیدشوی
 پتنگه خاورې دې په سرشوې
 پتني په منځ دبازار راغی
 پتني له شمعي په خنگ نه ځي
 پتني له ما نه زده کړه وکړه
 پتنيه راشه که پرې سوځي

د گودر لاري رانیزو نیولۍ دینه
 چاویل ملوک دی دبدرۍ سلام ته ځینه
 اشناویده دی مایې وکړل دیدنونه
 نجلۍ وېده وای مایې وکړای دیدنونه
 جینګۍ ژاړي کشمالې ږای وهینه
 محمдохوت دالله دیدارته ځینه
 زه په پوړودیارپوښتنه ترې کومه
 یارنځوران دي یامین بېل شوي دینه
 دپېښورپه برخه سېل دی رابه شینه
 منزل وهلي ځمکه ځای نه راکوینه
 نصیب دچایې اوبه زه درخېژومه
 بازمې رنځوردی له خولې وینې تویوینه
 دسورسالمېرمنې ماتې گډوینه
 داکوزې لارې بېلتانه نیولې دینه
 په تا مې دومره دي د سپینې خولې پورونه
 پرتامې دومره دي دسپینې خولې پورونه
 سړی سړی نه دی په بند یې ناسته یمه
 لیلا دسروزروغنچه خوب په کوینه
 نه مې خوشېږي دابې یاره پالنگونه
 دگلوڅانگه دې پرسرولاړه یمه
 زه بېلتانه په مرگ خوشاله کړم مینه
 چې درنژدې شم زړه مې یخ لاندې کوینه
 ښایسته خولردی ځان پرې نه کبابوینه
 افرین ماته چې مدام سوزم مینه
 شموته جوړشوه په ښښوکې مقامونه
 شمعي مخ پټ کړویلې نه دې پېژنمه
 زه به دیارله غمه ولې پرڅنگ ځمه
 ځکه خپاره وزرونه شمعي له ورځینه
 ستاداجل شمعې په لاس کې گرځومه

پٽ به دڙه دردونه تير ڪرم
 پٽ به ديار له غمه ڙارم
 پٽ به ديار له غمه ڙارم
 پٽ د گودر په غاڙه ڪينه
 پٽ ڪرمونه درب ڊبر دي
 پٽي ڏي ڪور په وريخو ڪېده
 پخوا به ڪله ڪله غم وو
 پر گودر څه بلا لگيري
 پر گودر گني ونی ڪيرده
 پر گودر نشه راته ڪيرده
 پردېس ځوانانو سره خوند ڪري
 پرگودر سپينه سپينه اوږي
 پرگودر سور سالتو ښڪاره شو
 پرهر پرهر په توره راشي
 پرېږده چې څر سېلاب مې يوسي
 پرېږده چې سڀي مې غوښي وڅوري
 پرېږده چې سرو وينو ڪې رنگ شمه
 پلار يې د بر ڪلي ملک دی
 پلاريې دبر ڪلی ملک دی
 په اخرت به لالی غواړم
 په اخرت ڪې به نارې ڪرم
 په اوبښكو لوند گرېوان مې گوره
 په باغ ڪې سرې غوټی ته وايه
 په بام ولاړه يمه زنگېږم
 په بل وطن ڪې پيدا نشوي
 په بنگو چرسو مې کار نشته
 په پتاسو دي اموخته ڪرم
 په تصور مې ځان پاچا ڪر
 په تن مې تور چينجي لگيا شول

بې درده يارته به ونه وایم حالونه
 بٽي به وينې لڙمانه ته تېرومه
 چې مې په درد ظالم خبر نه شي مينه
 چې ياره پٽ په پٽ وکړو ديدنونه
 جانان ته وايه وارخطانه شي مينه
 زه د همزولو په ڪتار ڪې ناسته يمه
 اوس د غمونو قافلي راسره ځينه
 چې ڪشر ورو يې بدرگه ورسره ځينه
 چې شا ليلا منگي په سوري ډکو ينه
 د ما زد يگر اوبو له ځم وا به يې خلمه
 چې جنګي په سفر ځي ارمان راځينه
 په لاره تير يدم ودي ويستمه
 ماوي دي تورو اوبو اورواخيسته مينه
 چې پرهرونه دي گنديم خوله درکومه
 په لامبوزن اشنا مې ډيره نازيدهمه
 بې وفا ياره در په در دي لتومه
 د نيمې شپې له ديدن نه ڪرايدهمه
 نور يې د کوز کلي منگي راډکوينه
 نور يې د کوز کلي منگي راډکوينه
 په دي دنيا يې ظالمان نه راکوينه
 چې ناداني وه په گناه نه پوهېدمه
 ستا له پېغوره مو رپه کور بند ڪري يمه
 چې تاته تور کشمالي ڊبر سلام کوينه
 د خوبه نه يم د يار غم غلطومه
 د نارنج گله ننگرهار ته به درځمه
 چي د جانان په کوڅه تېر شم نشه شمه
 اوس د جوارو ډوډي خوند نه راکوينه
 چې سر مې جگ ڪړلو گدا د دونيا ومه
 زړه ترېنه ساتم پکې ستا مينه لرمه

په تناره مه ورغورېږه
په تور لحد کې به نارې کړم
په تورو ټوک ټوک شي مې مشې
په تورو سترگو يې شهيد کړم
په ټهټ مه شرمېږه ياره
په جدايي دې خفه نه يم
په جهان دوه خيزه مزه کا
په څه خفه په څه جدا شوې
په خوله به جنگ درسره وکړم
په خوله به جنگ درسره وکړم
په خوله به جنگ درسره وکړم
په خولې توبې توبې اوباسم
په دا يوه خبر خوشحال يم
په داسې خلکو دې بدل کړم
په ديواله مې سر اوچت کړو
په زړه به لويه تيگه کېږدم
په زړه دې ډېر داغونه راکړل
په زړه مې غر دگيلو پروت دی
په زنکدن دې ژبه بند شه
په زنکدن کې مې رانغلې
په زنکدن مې راحاضر شه
په زنکدن مې راحاضر شه
په زيارتونو به جوړ نه شم
په ژړا هغه خلک ژاړي
په سپينه ږيره راپسې شوې
په سر دې کوم غماز ولاړ دی
په سور سالتو کې گناه نشته
په صبر صبر پوره نشوه
په صورت روغ درته ښکاريږم

د ورېل څوکې به دې اور وسوزينه
زه د دنيا نه ارمانجن راغلي يم
چې پهره و نه دې گنډم خوله درکومه
تورې جنډې راباندې ودرؤ مینه
په ښو ځوانانو پسې تل وي ټهټونه
خفه پدې يم چې رقيب دې خپلوي نه
يا سپينه خوله يا د بورې توپک غږونه
اوس راته وايه چې توبه ترې اوباسمه
د زړه کوڅې به درنه ولې بېلومه
د زړه کوڅې درځنې کله بېلومه
د سترگو لاندې به زارۍ درته کومه
په تا مين زړگۍ توبې نه قبلوي نه
چې خان غريب به ټول يوې خاورې ته ځينه
چې دعزت سرمايه بالکل نه لرينه
جنۍ لگيا ده ځانله سترگې توروينه
جانانه تانه به يې ورو ورو صبرومه
ستا دجفا کيسې به چا چا ته کومه
هله به يې وایم زه دې سر په زنگون ږدمه
ماته دې ټول عمر دروغ ويلي دینه
د جنازې لاندې مې مه څه مخ توره
بيا تر قيامته پورې نشته دیدنونه
چې په سلگو کې سترگې تاته واړومه
ما به د سپينې خولې ازاد اخیستی وینه
چې د محفل ياران يې تورې خاورې شينه
رب خو دې مې کړه د لمسی په ځای دې يم
چې دې زما غريب يارۍ ته نه پرېږدینه
گناه نجلۍ کې ده چې ږنگه بنگه ځينه
سبا مې نیت دې بې صبرۍ ته ملا تړمه
لکه غنم د زړه په سر چاودلی يم

په غټو سترگو دې مين شوم
 په غم کې ستانه کمه نه يم
 په کټ کې سمه شه خای راکړه
 په کشمالو کې مې حلال کړئ
 په کوڅه تېر شوم گناهگار شوم
 په کوژدن شوې مټين مه شې
 په گودر سور سالدو ښکاره شو
 په گودر څه ټکه لویدلې
 په گودر سور سالدو ښکاره شو
 په گودر سور سالدو ښکاره شو
 په لاره تلې کړه وږه شوې
 په لاره تلې مخ دې راستون کړو
 په نښتي ټوپ کړه بيا راټوپ کړه
 په لوی گودر دی ځنی پری ولی
 په ما دې ټول کلی خبر کړ
 په ما دې ځوانه ځواني اور کړه
 په ما دې کړې څه بلا ده
 په مخ دې شړک د زلفو راکړو
 په مرگ به دواړه سره مړه شو
 په مرگ به مې راپسې نشې
 په مرگ به مرم پاتې به نشم
 په مرگ دې نه مري جانان خوږ دی
 په مسافرو مې زړه نه سوو
 په ناعلاجې مرض پروت يم
 په نیمه شپه دې بهرې راوړې
 په نیمه شپه راشه جانانه
 په وینو سور لکه گلاب شه
 په یار مې ترخې زرغونې شوې
 په یارانه دې پویه نه شم

ځکه مې غټې غټې اوبښکې په مخ ځینه
 لېونی نه يم چې به کلي خبرومه
 لکه لړم په دېوالو راوښتی يم
 چې جنازه مې ښاپيري اوچتوینه
 شړنگار یې خیرې زولنې راته راوړینه
 ته به ولاړ یې دا به بل ته ودوینه
 ما ویل دې سپینو اوبو اور واخیست مینه
 چې کشره خور یې بدرگه ورسره ځینه
 ما وېل دا سپینو اوبو اور واخیست مینه
 چاوی سالدو دی وچاوی اور ولگیده
 د ډېره خاله دې زېړ گل وشرماونه
 د ظالم لورې په گولۍ دې وويشتمه
 چې د اوربل روپۍ دې گډې وډې کړمه
 په نری بادۍ یې وچوی مین دی کړمه
 په تا دې یو دا دا خبر دی زړه دې چوینه
 په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه
 چې دې د در خاورې په جېب کې گرځومه
 ځکه مې اوبښکې د ملالو سترگو ځینه
 ارمان مې دا دی چې به وړاندې وروسته شونه
 دا لباسې اوبښکې د هر چا په مخ ځینه
 گور ته به یوسم ستا رټلي ځوابونه
 په رنځ دې پرېوزي چې پوښتنې له ی وړځمه
 اوس مې پرې سیزې چې مې یار مسافر شونه
 په اشنا دوه قدمه گران دي نه راځینه
 بهرې دې نه خورم ما توتان خوړلي دینه
 د زړه تمبې مې نیمکښو پرې ایښي دینه
 پښتنې ناوې به دې تور اوربل کې ږدینه
 زه یې د دیدن په تمه يم چې رابه شینه
 په جدایی دې لکه مالگه اوبه شومه

پيزوان په کورمه کې جوړېږي
 پېزوان مې ستا بربټو کې بند شو
 پېزوانه ستا نه گيله من يم
 پېزوانه کوز شه اوبه وڅښه
 پېغلټوب نيمه پاچاهي وي
 پيغله گودر ته روانيږي
 تا به په سرو وينو کې پرېدي
 تا چې په مخ څپېږه راکړه
 تاسی دی بر گودر ته گوری
 تپه تياره ده نه دې وينم
 تر هديرې راسره لاړ شه
 تردې پورې ټوپک دې څار شم
 تکل به کله د راتلو کېږي
 تنور چې تود شي اخير سوړ شي
 تورو ته سپين خلک پيدا دي
 توره به نه کېږي نو به څه کېږي
 ته بې وفا شوې زه دې هېر کړم
 ته چې په ما پورې خندا کېږي
 ته چې زما د ياری نه وي
 ته چې زما قبر ته راشي
 ته د کوهاټ په غاښي راشه
 ته د گودر غاړی ته راشه
 ته ماز ديگر گودر ته راشه
 ته ماز ديگر گودر ته راشه
 ټبر دې ټول راباندې گران دی
 ټکري د ځان پسې راکاږي
 ټگي دې وکړه ټکه ياره
 ټنگه وعده راسره وکړه
 ټوپک ويشلی به خدای جوړ کړي

د پېښور زرگره مات دې زه لاسونه
 تر دروازي پورې جوړه درسره تلمه
 د ليا سرې شونډې خو تا ښکل کړې دینه
 سبا اختر دی په سرو شونډو به دې وږمه
 ورک ناوېتوب شه چې دوه نيمې ورځې وينه
 زړه يې منجمله کړو پری منگی راوړی مينه
 ما ژړوي د معشوقو دغه ظلمونه
 د دلاسي سړی مې نشته وبه مرمه
 د بيغلو جنگدی منگو ټی گذاره وينه
 ښکړو ته شرنگ ورکړه چې ودې پېژمه
 د جنازې بازو مې پرې نه دې مينه
 په غاړه ستا دی کړه زه درسره ځمه
 زه دې د لارې څوکيداره ناسته يم
 زړه چې مټين شي هميشه لمبې وهينه
 ځکه د سترگو تور د سترگو مينځ کې دینه
 چې دې شپډې د پښتنې رودلي دینه
 زه بې وفا نه يم چې تابه هېرومه
 خدای دې مټين کړه چې زما د خندا شينه
 زما ويده زړگی دې ولې وينونه
 زه به په قبر کې اشنا خوشاله شمه
 زه دره وال ټوپک په غاړه گرځومه
 ما په منگی کې پراتی راوړی دینه
 په گودر کيږی په اسانه ديدنونه
 زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه
 زه ستا لپاره د وړو سلام کوومه
 خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه
 ستا دې ټگي زما دې صبر په خدای وينه
 د جنکو په وعده نه شته اتيارونه
 سترگو ويشلی به رنځيږي مې به شينه

ٽوٽي، ٽوٽي په تورو راشي
ٽوٽي ٽوٽي درباندي زه شوم
ٽوٽي ٽوٽي زړه به راتول ڪرم
ٽول مې د زړه په سر راتول شوي
ٽيڪري د ځان پسي راکاري

د بي ننگي آواز دې رامشه مينه
په بخملي سينه دې نور کوي خوبونه
بيا به په نوم د يارانې سړي رڼمه
ميراث شي غمه په خدا دې تېرومه
خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه

ج چ څ خ ځ

جانان په هيڅ نه رضا کيږي
جانان زما زه د جانان يم
جانان زما سره پښتو کړي
جانان مې ستوري د اسمان دی
جانان مې لارو اسماني شو
جانانه تور خادر په سر کړه
جانانه ته خو داسې نه وي
جانانه ته خوداسې نه وي
جانانه خپل وطن ته راشه
جانانه خپل وطن ته راشه
جانانه خپل وطن ته راشه
جانانه دواړه په ما گران يې
جانانه دومره را سره واي
جانانه راشه چې پخلا شو
جانانه راشه چې پخلا شو
جانانه راشه دا دی وخت دی
جانانه راشه که دیدن کړي
جانانه راشه که راتلی شي
جانانه زېږي مې درباندي

د دروغجن ملا دې ورک شي تعویذونه
که په بازار مې خرڅوي ورسره ځمه
چې سترگې توري کړي لکۍ ورته پرېږدینه
نه ورختی شم نه مې زړه صبر کوي نه
اسمان چې ځمکې ته راځي قیامت به وينه
ځان مرور کړه چې جرگه درولېږمه
د چا خبرې دې ضرور منلي دینه
ښايي جواړي دې دبل چاخوړلي دینه
پردي وطن د مېړو قدر کموینه
په دالانونو کې دې لگي خړ بادونه
غمازان ستا په جدایۍ اختر کوي نه
که خلک ډېر دي پرې اباد دي خپل کورونه
چې ته روان يې زه دې شمارم قدمونه
لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه
زمونږه څوک دي چې به مونږ پخلا کوي نه
عمر د ژمې مازديگر دی تېر به شينه
پلار مې د سر سودا د بل سره کوي نه
د زنکدن خوږې په ما راغلي دینه
ښکلی بشر مې په کفن کې پتوینه
زمونږه کله ستاسې کلي ته درځينه

جانانه ستا د زړه لپاره
 جانانه ستا ديدن لپاره
 جانانه ستا ديدن لپاره
 جانانه غلی غلی گوري
 جانانه غم دې دومره خوږ دی
 جانانه فکر پکې وکړه
 جانانه ولې لېونی شوي
 جانانه وينې يې که ویده يې
 جدایي راغله لاري دوه شوي
 جني د پلاره دی وير يرم
 خان په ازغوباندي سوري کړه
 خان د وطن په شمع سيزه
 خان دې زما په ديدن موږ کړه
 خان يې زړو جامو کې جوړ کړو
 خای د داغلو په کې نشته
 چا يې پلو ليدلی نه و
 چرگه مری کې ناسور شه
 چنار به ولې سر لوړ نه کا
 چې په ژوندون مې په کار نشوئ
 چې په بنايست مې خفه کيږي
 چې په مرض مې نه پوهيږي
 چې پېغله لور يې په کاله وي
 چې پېغله لور يې په کاله وي
 چې تاته گورم ژړا راشي
 چې تورو خاورو ته مي سپاري
 چې توره نکړې نو به څه کړي
 چې جنازه مي روانيږي
 چې چېرته ته وای هلته زه وای
 چې څوک له خپله ځانه دروندوي

زه په غرمه د گودر غاړی له درځمه
 زه په زړه شپاله کې بېرې ټولومه
 زه د کابل په ټکس راغلی يم
 يا دې څه ورک دي يا دې زه ليدلې يم
 چې د دنيا خواږه يې خاورې ايرې کړنه
 مينه سور اور دی وارخطا نشي مينه
 په لاره ځي په تيگو ولې زيارتونه
 ستا په کوڅه مې لاس تړلی تېروينه
 مرگ مې قبول دی جدایي نه قبلومه
 گودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه
 که چېرې غواړي ديارغېږه کې خوبونه
 چې پتنگان دې د زيارت طواف کوينه
 بيا به مخ په سپين کفن کې پتوينه
 لکه په وران کلي کې باغ د گلو وينه
 جانانه ځله داغوي داغلي زړونه
 اوس د تورخم په سرک ځي سرتور سرونه
 زه د ليلا غېږې ته اوس راغلی يم
 چې جنکي ورلاندې سترگې توروينه
 که مې د قبر مجناور شې څه دې کړمه
 نور به د ځمکې خوب کوم چې ژېړه شمه
 طبیبه مه گوه زما د لاس رگونه
 پس د ماښامه دې پنځلوی گړخوينه
 د هغه کور سابه جواړی مزه کوينه
 چې ځانته گورم په ما لا ډير دي غمونه
 په خولې مې کېږده د سورکو شونډو سرونه
 چې دې شېږې د پښتنې رودلي دينه
 پاس په کفن باندې مې وشينده گلونه
 نصيب تقدير مې له تا لرې گړخوينه
 ټولې دنيا ته ددرانده گومان کوينه

چې خط مې وايي ورته ژاړه
چې خویندې کښېنې ورونه ستايي
چې د دیدن نصیب یې نه وي
چې راپسې نشې قرانه
چې ژوندون وي جانان به راشي
چې سا مې اوځي رانږدې شه
چې سترگې تورې کړم شرمیرم
چې سر زما وي څنگل ستا وي
چې سر زما وي څنگل ستا وي
چې سړی هر څومره پښتون شي
چې سور پرتوگ دې وکړو
چې عاشقي یې کړې نه وي
چې عاشقي یې کړې نه وي
چې فکر بند په زولنو کړم
چې کله کله راپه یاد شي
چې کلي واله مې گڼلې
چې ماز د یگر شی زړه مې ښه شی
چې مازد یگر شی عاشقان ژاړی
چې مې په جېب کې دولت ډېر و
چې مې د تورو سترگو وار و
چې وعده وکړې پوره یې نکړي
چې وي پښتون او پښتونکري
چې هدیره باندي تیرېږي
چې یوړم یوړم اوبو یوړم
چېرته عاشق سړی ولاړ دی
څانگه به نن سبا کې گل شي
څنگ ته مې مه راځه جانانه
څنگه په سپینه جامه گرځي
څنگه د ورايه په خندا شوې

ماچې لیکه ورته مې ډېر ژرلې دینه
چې ورونه کښېنې خویندې بل ته ورکويڼه
په یوه کوڅه کې سره وړاندې وروسته شینه
زه د جانان لپاره لاس درباندي ږدمه
چې ژوندون نه وي بیابه نه وي دیدنونه
په دواړو سترگو راته کیده سره لاسونه
چې شونډي سرې کړم غمازان مې نه پرېږدینه
د هغه وخت په انتظار یم رابه شینه
مزه به دا وي چې ویده د عمر شمه
زړه چې مټین شي پښتو ټوله تربنه ځینه
نور یې زمونږ دکلي منع کړه چې مرمه
د پادې خر دی سبا ځي بېگا راځینه
هغه به څنگه د ایمان دعوه کويڼه
چې رانه خلاص شي برابر جانان له ځینه
دېوال ته کېنم ځانته غلی وژاړمه
ځکه مې سوال د سپینې خولې درته کاونه
په گودر حور شی د منگیو کتارونه
چېته له خیاله منگی وړی په گودرونه
خپل مې لا څه چې د پردو خپل شوی وم
د چا به کار و چا به هسې غږ کوونه
ژبه یې پرې کړې چې وعدې پرې نه کويڼه
داسې کسانوته به گوري کړنگونه
زما مزار ته مخ راواړوه مینه
چې بې گودره گل یدم اوبو به وږمه
ساره ساره اسويلي کړي باد یې راوړینه
ما یې په سر کې سرې غوټې لیدلې دینه
سبا به بوی د لونگین درڅخه ځینه
رب دې مټین کړه چې خیرن دې وویڼمه
لکه چې غم دې د زړه ټول هېر کړی وینه

څنگه نړۍ يې لکه لېسته
 څوک په رضا له ملکه نه ځي
 څوک چې په چا باندې مين شي
 څوک چې په شنو سترگو مين شي
 څوک چې د ښکلو وفا غواړي
 څوک چې د يار په غېږ کې پروت وي
 څوک مې د حاله خبر نه دی
 خا ونده دا گناه مې معاف کړي
 خال به د يار له وينو کيدم
 خال يې په غونډه زنه کېده
 خاورې د يار د کوڅې راوړئ
 خا ونده بيا دې پسرلی کړو
 خا ونده بيا دې مازد يگر کړ
 خا ونده ټوله مې ترې څار کړې
 خا ونده څه چارې راوشوې
 خا ونده دا به دې رضا وي
 خا ونده دا به دې رضا وي
 خا ونده دا به ستا رضاوي
 خا ونده دا گناه مې معاف کړې
 خا ونده سل ځله ژوندراکړې
 خا ونده کوم يو پکې خوښ کړم
 خا ونده ما خو داسې نه وېل
 خا ونده ما د گودر گل کړې
 خا ونده ما دگودر گل کړی
 خا ونده مرگ په ځوانۍ ورکړې
 خا ونده مرگ په ځوانۍ ورکړې
 خبر مې کله کله اخله
 خپلو جامو سره مې خښ کړئ
 خدايه د مور يې ورته پام کړې

مور دې ږنده شه چې په تا اوبه راوړينه
 يا ډېر غريب شي يا د يار له غمه ځينه
 هغه غمجن شي د هر چا د خدا شينه
 پس د ماښامه دې پنځلوی گړځوینه
 ماته کیسه د صنوبر رایاده شینه
 په نورو خلکو د ږندو گومان کوینه
 لکه چنار مې په ډډ اور ولگېدنه
 بیا به دخوږ په عاړه نه کرم گلونه
 چې په شین باغ کې گل گلاب وشرموینه
 بیا ما ورپرېده چې پرې څه نخرې کومه
 پاس په کفن کې (لا اله) راته لیکینه
 جونه شفتل کړي وړکي سیل ته تللي دینه
 په گودر جوړشو دمنگیو کتارونه
 زما په سر یې غرغرې منلي دینه
 نه مې یار یار شو نه یې خلاص د غمه شومه
 چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه
 چې نور دې گل کړل زه غوټۍ ورژېدمه
 چې دځوانۍ عمر په غم کې تیرومه
 بیا به د خوږ په غاړه نه کرم گلونه
 چې دجانان په مینه سل ځله مېشمه
 مرگ او بېلتون راته جوړه راغلي دینه
 چې مساپر شم څوک دې خیر نه راکوینه
 چې جنکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه
 چې جنکي مې شوکوی سرکې مې ږدینه
 چې جنازه یې د ارمانه سره وړینه
 چې کلی کور یې د ځوانۍ ارمان کوینه
 د لېونتوب آواز مې نن سبا درځینه
 جانان په غشو د بڼو ویشتلۍ یمه
 چې په لنډۍ زنه یې ووهي خالونه

خدایہ دا مور یی ٿیونی ڪری
 خدایہ کوچیان پہ کوچ روان ڪری
 خدایہ گورگوری توری مه ڪری
 خدایہ مٿین ڇوک پہ چا مه ڪری
 خدایہ نری نری باران ڪری
 خدای به دې بیا راته محتاج ڪری
 خدای به دې زلفی پہ لاس راڪری
 خدای به مو بیا سره یو ڄای ڪری
 خدای پہ وڙی جلکی مٿین ڪرم
 خدای خو دې دا ڄلی راجوڙ ڪره
 خدای خو دې دا ڄلی راجوڙ ڪره
 خدای دې پہ تنگه ڪوڙهه راڪره
 خدای دې پہ داسی ڄای ڪی راڪره
 خدای دې پہ سر منگی ٿوٽی ڪره
 خدای دې پہ واورو ڪی ایسار ڪره
 خدای دې د پوزی پېزوان مات ڪره
 خدای دې د خوٽی لاری دارو ڪره
 خدای دې زما ڪره غونڊی منڊی
 خط می لیکو قلم می مات شو
 خلک به وایی چي وڙه ده
 خلک ٽپوس له د رنڇور ڄی
 خلک چارگل خونڙی بولی
 خلک دې وایی ٿهمتونه
 خلک زیارت له پتاسی وڙی
 خلک شراب وڄینی نشه شی
 خلک قیامت ته خفه ڪیڙی
 خلک له غمه امان غواڙی
 خلک می ٿول ٽپوس له راغله
 خلکو زڙی یاری تازه ڪری

مٿین پڙی زه یم اوس یی بل ته ورکوینه
 چي دا بنایسته بدرنگی گڏی وڊی شینه
 جنکی سڙی شونڊی ورڄی توری راوڙینه
 چي وس یی نه رسی پہ مخ یی اویسکی ڄینه
 چي د لیلا گڏی ٿڙی پاتی شینه
 زومبک زومبک ڄنی می بیا راغلی دینه
 ماته د کلي ماشومان دوعا کوینه
 دسمال راواخله اویسکی پاکی ڪره مینه
 د کوٽنو گٽی پہ ما راجلوینه
 بیا می توبه ده ٻنڀڙی نه درته کومه
 خلک به وایی چي سپڙه دی یار یی مرینه
 چي د سینڙی روپی دې گڏی وڊی ڪرمه
 چي ته ناری ڪری زه دې غیڙ ڪی ٿینگومه
 چي پہ اوڙدو زلفو دې راشی سبلا بونه
 چي د تودی غیڙی می درشی ارمانونه
 چي د زرگر پہ دوکان دواڙه یو ڄای شونه
 زه درتلی نشم بس دوعا درته کومه
 پہ سر به پنڊی چلوم تابه ساتمه
 د جانان نوم رانه نیمگري پاتی شونه
 وڙی زما پہ زڙه چڙی منڊی دینه
 زه چي رنڇور شم د جانان ٽپوس وڙمه
 ما د نٽکی پہ ڏنڊر ڊڙ وڙی دینه
 زه د لیلا پہ غیڙ ڪی چا لیڊلی یمه
 زه د جانان لپاره غونڊه روپی وڙمه
 ما د لیلا د لاس اوبه نشه کوینه
 زه خوشالڀرم چي جانان به ووینمه
 زه د جانان پہ غم ڪی ڊوب خوشاله یمه
 هغه رانغلو چي یی پروت له غمه یمه
 زما پہ نوڙی یاری اور ولگبدنه

خلڪه گودرگوري گديري
خمارو سترگو ته دي وايه
خندا کوي ياري دي نشته
خود به بي زه د در ملنگ يم
خولگی دي خورم نه پري مڙم
خولگی دي خورم نه پري مڙم
خولگی مي خوره خو بي خوراي شي
خوله به په زوره درنه واخلم
خوله به تر شونډو لاندي درکړم
خوله به د خدای په رضا درکړم
خوله د ډېوي رڼا کي راکړه
خوله د ملا د لور خوږه وي
خوله دي د تريو انار دانه ده
خوله دي د سپينو زرو جام دی
خوله مي غوښته ژبه بي راکړه
خولي ته مي سوږ اوسېلی راغی

زه بي گودره گديدمه لا هو شومه
چي مي ماشوم زږگی نور نه ازاروينه شي
تسه خندا د لباسي جنکو وينه
چي سپينه خوله راته خيرات کي راکوينه
نامردي تا پکي گني کرلي دينه
نامري ټوله راپشا شه چي دي وږمه
شکره نه ده چي په تول به کمه شينه
وړوکی نه يم چي خاري درته کومه
په تورو غاښو مي لونگ کرلي دينه
منگی مي ولي ښوروی لنده دي کړمه
په توره شپه کي دي زلفان خولي له راځينه
د شکراني چرگان بي ټول خوږلي وينه
د رنځورانو قافلي درپسې ځينه
زما پري پام دی چي موزي پري اوبه څښينه
خدایه سخي نجلۍ ته ورکړي جنتونه
زږگيه بيا به دي جانان ياد شوی وينه

د ډ

د اباسين څپي دي يوسه
د اسري منگولي نري غاږه
د اوږه ستا د زړه لپاره
د اوبو غږ کولی نشم
د بي وفا جانان د لاسه
د بي وفا نامه دي راکړه
د تور لحد نه مي زړه بد دی
د تورو زلفو په ځنگل کي
د تورو سترگو ديدن راکړه

چي مور دي شگي لتوي پلار دي خوږونه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوينه
چي د همزولو نه جدا گودر له ځمه
په زړه مي ستا د مينې ليک دی وران به شينه
د زړه دپاسه مي پولي ولاړي دينه
تا څه ليدلي دي زما په زړه داغونه
ځوانان ايسار کړي پالنگ تش کور ته ليرينه
يار په منگول کي گرځوم چي ورک به شينه
راباندي جوړ کړه بيا د خاورو امبارونه

ماته بي وارہ ٽپي خوند نہ راکوينہ
 شفتل خورکہ رنگ دي زپي وٽشتيدينه
 جانانہ ستا دميني نہ توبہ کومہ
 خومرہ خوڙي پستي خبري پري کوينہ
 چي چپرته خم زما نہ مخکي وروستہ خينه
 چي دي ولاڙ وي زہ بہ بل تہ وخاندمہ
 پہ جنکودي سا لنڊي ولگاو نہ
 چپرته بہ ما پہ راستي خولہ درکري وينہ
 لوگی بهانہ کري ٿڙا يار پسې کوينہ
 ربہ زمونڊ پہ کور يي راوڻي خاشونہ
 شوک بہ پہ تورو سترگو خان قربانوينہ
 ما پہ ملائو سترگو ڏير ورک کري دينہ
 زہ د هجران بنامار پہ زپہ خوڙي يمہ
 د سوال ياري دہ اوس بہ گلہ وڊہ شينہ
 جانان پہ غشو د بنو ويشتلي يمہ
 خدايہ زما ريبار لہ ورکري دوزخونہ
 خدايہ زما ريبار لہ ورکري جنتونہ
 مين پہ تايم ناز د ڏيرو خلکو وږمہ
 د جانان غمہ د عمرونو خاي دي يمہ
 زہ دي محفل کي د خبرو وويستمہ
 پہ غم شر يکہ مينہ نيسہ گودرونہ
 کہ سر پري درکرم باقي دار بہ خومرہ شمہ
 شفتلو پنڊو تہ دي زہ نيولي يمہ
 کارہ وارہ بانہ پہ زپہ ويشتل کوينہ
 نور دي د ٿوبلو زڳو نہ اخلي ازارونہ
 د وظيفي سرہ مي گوتي تاووينہ
 سبا مي ستا پہ تهمت دار تہ خبروينہ
 پہ عاشقانو باندي مہ کوه ظلمونہ
 تہ رانہ لاڙي زہ يوازي زنگڊمہ

د ٽپو وار راسرہ کڀدہ
 د ٽپي وار درباندي راغي
 د ٽولو بدو بہ توبہ کرم
 د جانان ٿبي تہ حيران يم
 د جانان غم زما سايہ دہ
 د جانان مرگ راتہ اسان دي
 د جلا لا گودرہ وران شي
 د جنازي بازو مي نيسہ
 د جنکو کاپري سترگي
 د جني خانگي وانگي ونہ
 د چا بہ شني سترگي خوبيري
 د خيل وطنہ بہ دي ورک کرم
 د خوڻي مي توري وينې لاڙي
 د ڍارہ غڙ کولي نشمہ
 د روغيدو تمہ مي نہ شتہ
 د ريبارانو خاي جنت دي
 د ريبارانو خاي دوزخ دي
 د زڙگي سرہ ناچاري دہ
 د زپہ دپاسہ مي امبار شہ
 د زلزلي پشانتي راغلي
 د زلفو تار مي اوبو درورو
 د سپيني خوڻي قيمت دي وايہ
 د سپيني خوڻي ياران دي نور دي
 د سترگو جنگ دي ورته ٽينگ شہ
 د سور سائو مڀرمن تہ وايہ
 د طالبانو دا عادت دي
 د غرغري ميدان تہ راشہ
 د غرور جام بہ دي نسکور شي
 د فڪر ٽال دي راتہ جوڙ کڙو

د کبرجن جانان د لاسه
 د کشمالو منجیله وکړه
 د کوه قاف غر ته ختل دي
 د گلاب مینځ کې گل وچیري
 د گودر غاړه ورته نیسه
 د لرې مرم د نږدې سوزم
 د لنډۍ ونې نه دې څار شم
 د ماز د یگر گودره وران شی
 د مازد یگر گودر ته راشه
 د مازد یگر گودر له راشه
 د مازد یگر گودر له مه څه
 د مرگي هسې نوم بدننام دی
 د مړوند خوب چې چا لیدلی
 د مساپر یار زنکدن دی
 د مسافرو ډلې راغلې
 د ملکنډ د سر توتي وای
 د ملنگانو سره مل وای
 د ملنگۍ کچکوله مات شې
 د منکو ټو کتار یې جوړ کړو
 د منگوټو کتار یې جوړ کړو
 د ناز کتو دې اثري کړم
 د ناستې ځای دې راته بښایه
 د نیمې شپې راتگ دې ورک شه
 د نیمې شپې سندرې خوند کا
 د وطن تیگې مې خوراک وای
 د وفا تمه تربښه مکړه
 د یار یوه شوه زما بله
 د یدن دی سین کړه را لا هو کړه
 دا اوسني زلمي د څه دي

د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دینه
 چې خو شېبوی دی د منگۍ د بیخه ځینه
 څوک چې یاري د بې وفا سره کوینه
 چېرته عاشق سړي به لاس وروړی وینه
 د نجلۍ خوی د مرغاوی دی رابه شینه
 افغانستانه زغم د دواړو نه لرمه
 لکه سیسۍ چې په کمر ولاړه وینه
 په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
 ما په منگۍ کې پراتي راوړی دینه
 زه به منگۍ په لپو ورو، ورو ډکومه
 پیغلۍ ابو پر ځای و ینی ډکوینه
 زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه
 د بالښت خوب ورته مزه نه ورکوینه
 مخ یې وطن ته کړی چې سا یې وخیرینه
 زما د یار ډله وروستی ده رابه شینه
 په اور ستي وای تهمتۍ نه وای مینه
 گډ په ځنگل وای چې مې نه لیدای غمونه
 چې در په در دې گرځوم تش دې راوړمه
 لنډۍ بازار یې په گودر ولگاونه
 لنډۍ بازار یې په گودر ولگاونه
 د کړس خندا دې لېونی د دنیا کړمه
 چې زه په هغه ځای کې وکرم گلونه
 زه په توده برستن کې نېغه کیناستمه
 څوک به مین وي څوک به ورک له ملکه وینه
 نه وای خوراک مې په پردي وطن گلونه
 بي وفايي خو د هر ښکلي عادت وینه
 نصیبه داسې سوال مې کله کړې ونه
 زه په غاړه دگودر ولاړه یمه
 د جنکو پسې د پیازو غوټه وړینه

دا به د پاک الله رضا وي
 دا به له ما نه پوره نشي
 دا په خير خير چې درته گورم
 دا خو انصاف نه دی جانانه
 دا خو د استا د یاری ټس دی
 دا خو مې زړه دی چې لا ټینگ دی
 دا دا مې نه درکوي تاله
 دا ستا به هېر وم که په یاد وم
 دا ستا په سترگو کې پیریان دي
 دا ستا په مینه مې سوگند دی
 دا ستا د دوه ورځو خندا وه
 دا سر تړلې مور دې مړه شه
 دا سر تړلې مور دې مړه شه
 دا سرې منگولۍ نری غاړه
 دا لېونۍ لېونۍ گرځه
 دا ما پخپله په ځان کړي
 دا مخامخ دېواله پرېوزې
 دا نازولې لور د چا ده
 داده گودر غاړه راواخله
 داسري منگولۍ نری غاړه
 دځان عزت که چېرې غواړې
 ددې گودر غاړې ته گوره
 ددې نه لا وړوکی ښه وم
 دریغه چې زه دیارکفن وای
 دگودر خواکې ونی کیږده
 دگودر زر اجازت راکړه
 دگودر غاړه به ښا یسته کړی
 دگودر غاړه پری ښایسته ده
 دگودر غاړه دي اغزي کړه

چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه
 چې هر ساعت دې په جرگو پخلا کومه
 ما درکې ښې د یاری لیدلې دینه
 چې دې مین کړم اوس مې نه کړې تپوسونه
 چې په زېږي مازدیگر کېدې بارومه
 دومره غمونه دریا بونه وچوینه
 راشه زما په دا دا وکړه تعویذونه
 زه چې قدم په قدم ږدم تا یادومه
 چې په تا راشي غوټې ماله راکوینه
 ما دې خدای نه لري چې تا به هیرومه
 زه به ژړا درپسې ټول عمر کومه
 چې پېشو میو کړي دا به ښغه ناسته وینه
 د ورځې خوب کړې د شپې تا رانه ساتینه
 گودر ته لاړه برگ منگی ترڅکې وړینه
 په چم کې گرځه چې ډاډه درباندي یمه
 که مې ددې نه حال بدتر شي خوښ پرې یمه
 تانه پناه دي تورې سترگې شنه خالونه
 چې هر سبا توروې سترگې ږدي خالونه
 لکه زخمۍ هیلۍ په ډبکې ناسته یمه
 لکه کو تره په مکیز گودر ته ځینه
 مدام کوه دنور واخلکو عزتونه
 نری لوگی دی پېغلې زړونه وړیتوینه
 د جنکو سره به یو ځای گرځېدمه
 چې په لحدکې ترې چاپېره وای مینه
 چې شا لایلا منگی په سیوری ډکو ینه
 ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دینه
 ورله روان شول د بلبلو کاروانونه
 څا نگه دی خدای شامدام روغه لرینه
 په سترگو پوند شی بڅملی پني لرمه

دگودر غاڙه ورته نيسم	زما جانان پردي لار تللي رابه شينه
دگودر غاڙه ورته نيسه	دجنلي خوي دمر غاوي دي رابه شينه
دگودر غاڙه ورته نيسه	ليلا دجنو ميرده ده مخڪي دربه شينه
دگودر غاڙه يي ناغه ڪڙه	زمو په غاڙه ڪڙه دصبر تاويزونه
دگودر هر بو ٽي دارو دي	چي پري لگيري د نجو نڪو پلونه
دگودر هر بو ٽي داروده	چي لگيدلي پري د پيغلو پلونه
دگودر هر بو ٽي تازه دي	هرمازد يگر پري جو ني سترگي لگو ينه
دگودر هر بو ٽي دارودي	جوني پري هره ورخلاسونه لگو ينه
دگودر هر مازد يگري ښه وي	چي جوني ٽولي ماز د يگر سيل له راختينه
دمازد يگر اوبوله مه ڇه	په گودر زانگي دکودگرو تاويزونه
دميني دغه ښاني دي	ديو زڙگي نه بل ته لاره تللي وينه
دونيا د يار له سره څار ڪڙه	دونيا به تل وي ياران ڪله ڪله وينه
دي پوري ڪلي ڪي مين شوم	ملڪ يي څوڪ دي ننواڻي ورليرمه
ڊولي يي ودروه غمازه	چي اخيري ديدن يي وڪرم بيا دي ڇينه
ديوه رڻا ڪڙه خوله مي واخله	سبا به وايي چي ما خوب ليدلي ونه
ڊيوپ مي بلي په مزار ڪڙه	چيرته وختونو ڪي د ميني يار دي ومه

ر ز ژ

را پسي مه غيڀره سپيه	ستا د مبرمني په سلا راغلي يمه
راڅه چي دواږه ٽال ڪي ڪېنو	ٽال به بهانه ڪړو سيني مينځ به جنگوونه
راڅه چي دواږه سره يو شو	زما ستا څوڪ دي چي مونږ پخلا کوينه
راڅه چي دواږه وطن پرېږدو	وروستي خبرې به سپين ږيري جوړوينه
راشه اينه دسمال دي واخله	نه دي ياري ڪړم نه دي ښي گرځومه
راشه په زړه مي گوتي ڪېده	چي عاشقي مي درملومه شي مينه
راشه په زړه مي گوتي ڪېده	ياره په تا دي ڪه په ما دي ډېر غمونه
راشه په سترگو ڪي مي خوب شه	زه شوگيرو د بېلتانه وهلي يمه

راشه زما په څنگ کې کپنه
 راشه زما په څنگ کې کپنه
 راشه زما په څنگ کې کپنه
 راځي گل دې بېرته واخه
 رامعلومې يار مې بايلود
 رب دې په مخ ږيره ښکاره کړه
 رب دې زما کړه خپله ياره
 رنگ به مې ولې نه توريږي
 رنگ به مې ولې نه ټيريږي
 رنگ به مې ولې نه ټيريږي
 رنگ مې په تاپسې ټيريږي
 ريبار مې ډېر گرندې راغی
 ريباره خدای دې سزا درکړي
 ريباره ښه سوچ پکې وکړه
 زړگيه صبر شه مه ژاړه
 زړگي ته ډيري پلمې اوکړم
 زړگيه پام چې مټين نه شې
 زړگيه ځان ورته تکره کړه
 زړگيه خدای خبرکه روغ شې
 زړگيه دا دې زما حال کې
 زړگيه صبر دې په خدای شه
 زړگيه صبر دې په خدای شه
 زړگيه صبر شوې که نه شوې
 زړگيه صبر شه مه ژاړه
 زړگيه صبر شه مه ژاړه
 زړگيه مه يې رانه غواړه
 زړگيه مينه پکې نشته
 زړگيه هلته پاتې کيږي
 زړگي زما روغ ليوونی شو

چې درته ووايم د سوي زړه حالونه
 که تمباکو غواړې خو لگي به درکومه
 که ته شرميږې لاس به زه درواچومه
 زه د هجران په سفر ځم مړاوی به شينه
 د بېلتانه په جوارگرو واوښتمه
 چې د غرور کنډول دې ډرې وږې شينه
 ما ستا په سر باندې اخيستي ټهمنه
 ما يې د غېږې لونغين خوړلي دينه
 په ما يې کړي د زعفرانو تاويزونه
 چې مې اشنا د ماشومانو خوی کوينه
 کم عقله مور مې د زېږي دارو کوينه
 چې مرور اشنا به څه ويلي وينه
 لېږلی ما وې بند دې ځان ته وتاړنه
 جانان ښايسته دی که خدای زه لېونی کړمه
 تل به اشنا په سفر نه وي رابه شينه
 ديارسري شونډې په پلمونه هيروينه
 اوس معشوقې په زړه داغونه لگوينه
 اشنادسپين مخ نه نقاب پورته کوينه
 د کږو وريځوپه خنجرخوړې گوزارونه
 د يار کوڅه کې د ديدن غواړم خيرونه
 په هغه گل چې نازيدې د بل چا شونه
 جانان په غټو خلکو ځان حسابوينه
 که صبر نه يې له گرنگ دې غور ځومه
 څوک چې سرې شونډې ښکلوي رنځور به وينه
 ستاپه ژړا اشنادناز خندا کوينه
 د جانان کلي نه پرون را غلی بمه
 نن واړه ښکلي د لباس خندا کوينه
 چې په سيخونو دې ټومبي په اور دې ږدينه
 اوس رانه غواړي د پردی څنگل خوبونه

د خدای لپاره بندي ٻه سانه مينه
ديارد زلفويه تاروبه يي گندمه
زيري به ورڪرم كه جانان موندلي وينه
چي چپرته خوبن شي هلته واپوي بارونه
كدو خونه دي چي به ونيسي گلونه
ستا په وړو خبرو ډرې وړې شينه
د تورو غرو مزل كوم ژړا راځينه
د شنو جنډو زيارت ته خم چي رضا شينه
كه نصيحت ورته سبا بېگاه كومه
چي ديدن ته كړې زه عبس غم تېرومه
د غم چيچني پكې خالي جوړوينه
چي دچرمو كميس دې رگگ په وينو شينه
په نيمه لار كې رانه غواړي ديدنونه
لكه ديوال چي زلزلې وهلي وينه
د ماز د يگر گودر له خي ځان سنگارو ينه
د ليلا سرې شونډې پېزوان خوړلي دينه
كه خوله مي دركړه لېونۍ به شې مينه
دا مي كلام دي چي اشنا د ټولو يمه
جانانه ستا سترگو ته شپې سبا كومه
كه زه به يي ستا په مينه بل ته غږومه
اوس به بخيلې مور ته څه بانه كومه
كه مي د ننگ گولي په شا خوړلي وينه
د پيرنگي سره نوكر دي تور به شينه
نري يي گوتې ميرزايي راته كوينه
عالم پرې ټول دي ماله ځاي نه راكوينه
چي په كتاب د سكندر گورم فالونه
پروردگار زما واوره فريادونه
هېر به مي نشي كه مي خاورې شي هډونه
ته په تنكو ځانگو كېنې ماتې به شينه

زېگي مي تاسره بندي دي
زېگي مي ټول پهرپرهردي
زېگي مي نشته چيرته ورك دي
زړه په مثال دسوداگردي
زړه خو مي يو و چي تا يوړو
زړه مي په توپو نه نريږي
زړه مي په تورو غرو مين دي
زړه مي په شنو سترگو مين شو
زړه مي د خولې په وينا نه دي
زړه مي د سترگو گيله من دي
زړه مي دورانې كلا برج دي
زړه مي دې ستا په غير كې وچوي
زړه مي ماشوم دي نه پوهيږي
زړه مي نري درزونه وكړ
زلفي يي بيا پر مخ خوري كړي
زما پرې هسې نوم بدنام شو
زما په تشه خندا مسته
زما په ټول محفل سلام دي
زما په دې وطن كې څوك دي
زما په سترگو كې دې گل شي
زما په سر دې منگي مات كړ
زما په مخ لارې راتو كړي
زما جانان د كوچو سپين دي
زما جانان گل د پروتې
زما جانان گل د خاتول دي
زما د ځايه نصيب كم دي
زما د حاله خبرداره
زما د زړه په سر يي ليكه
زما د زړه توتي كم عقله

نه دې دارو شته نه دې حال ویلی شمه
 رب دې سپوږمۍ کړه چې دې وکړم دیدونه
 غمازه ما درسره څه بد کړي وونه
 د سور سالتو دې هر ځای کیږي صفتونه
 د سلو کالو مرور پخلا کوینه
 په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه
 نری نری زړگی به ستا راپسې چوینه
 په طبیبانو به جوړه گرځو مینه
 ته لېونی شوې زه دې هم لېونی کړمه
 لکه مرغۍ په بوټو شپې درته کومه
 زه د جانان مینې د علمه وویستمه
 خلک شاهان شول زه کچکول په غاړه یمه
 یا وخت خراب دی چې گودر له نه راځینه
 دا ستا جوړه به له بخملو جوړومه
 خو شینگو دې تنور نه لږه کوینه
 د دروازې په ځنځیر ځان مشغولوینه
 یا یې رنگ زېړ وي یا یې شونډې وچې وینه
 پردی وطن دی ځنې تشې گرځومه
 د کلي نجونې په سیالۍ راسره ځینه
 د کلیمې سره دې سمه یادومه
 اول سلام د کبرجن اشنا کومه
 اوس چې زلمی شوم د غمو ټیکه دار شومه
 چې د پښتون قام د راتلونکې غم کوینه
 زما یې خوښ دي دا شلېدلې گربوانونه
 چې شوه مینه ډېر یې ولیدل غمونه
 ټول هوښیاران یې په غزت کې تیروینه

زما د زړه ناچاره رنځه
 زما د لرې وطن یاره
 زما د مینې کور دې وران کړو
 زما د وینو رنگ دې ورکړ
 زما د یار داسې خندا ده
 زما دې ځوانه ځواني اور کړه
 زما دې څه وکړل چې لاړې
 زما دې زېږی شي ستا دې تبه
 زما لالیه لېونیه
 زما نه پاتې شوې وطنه
 زما همزولي ملایان شول
 زما سپرۍ قسمت ته گوره
 زما د کلي نجونه مړي دي
 زه به شری له ځانه تاو کړم
 زه به نوکره ورته بوځمه
 زه په عاشق سړي پوهېږم
 زه په عاشق سړي پوهېږم
 زه په گلونو اموخته وم
 زه چې دا سور سالتو په سر کړم
 زه چې سهر د خوبه پاڅم
 زه چې سهر له خوبه پاڅم
 زه چې ماشوم ومه پاچا وم
 زه دې قربان تر هغه چا شم
 زه لېونو سره خوشال یم
 ژوند کې یې غم لیدلی نه و
 ژوندون خوځته سرمایه ده

س ش بن

باد به پوښتم چې يار مې څه ويلی دینه
غولی جارو کړه چې په شر مې وینې ځینه
یار مې د گلو لو کوي گوتې ریبینه
چې شین خالی زلفې په شا راوړوینه
که مساپر په سیند گلوپري غرق به شینه
په سپین مړوند باندې مې ونه کړل خوبونه
جانان مې مه رسوا کوه ماته راځینه
ماته گېلې له بېلتانه ولاړې دینه
د زړه په وینو به دې شونډې رنگومه
اوس به رنگ شوې جامې چېرته زړومه
ما ژپوي د رقیبانو پېغورونه
په ما پرتې دي تورې خاورې امبارونه
زه د نهمت رسی په غاړه کې گرځومه
زما شپۍ ده ستا به کله خوښه شینه
چې تور لحد کې دې ونه کړم ارمانونه
جانانه مه کوه په ماباندې ظلمونه
اوس به ی د باز پشان تړلې گرځومه
دوניה هوبنیاړه ده رسوا نشو مینه
کنجک بانه یې په زرگر جوړ کړي دینه
ما درته کله د یاری ويلي دینه
شونډو له رنگ د دنداسې ورکړه مینه
سوداگر گرځي غټې سترگې خوښوینه
دناغه دارو سترگو څوک طاقت لرینه
اوس راته بڼایه د بڼو اشارتونه
کنجک بانه یې په زرگر جوړ کړي دینه
چې د گودره را ختم ودی ویشتمه
په ټول مهالت کې همدا زه په گوته شومه

سبا به لوړ چنار ته خیرم
سبا مې ستا په تهمت وژني
سپوږمیه سر وهه راخېژه
سپوږمۍ به ډېره شي حیرانه
سپوږمۍ په غره راپورته کېږه
سپوږمۍ راوخته رنا شوه
سپوږمۍ سلام به درته وکړم
ستا به گيله له ما نه کیږي
ستا په بڼو مې زړه زخمي شو
ستا په تهمت مې جامې رنگ شوې
ستا په جفا مې پروا نشته
ستا خو به تمه د دیدن شي
ستا خو په یو نهمت رنگ زېږ شو
ستا د گیلای پشان غړۍ ده
ستا لویپته زما کفن شه
ستادبنايست دوران به تېرشي
سترگو مې زړه ته نقصان پېښ کړ
سترگې په چل غړوه یاره
سترگې خو تا ورکړې خدایه
سترگې دا ستا سترگې زما دي
سترگې دې تورې په رنجو کړه
سترگې دې تورې کړه راووخه
سترگو دې بیا ناغې پیدا کړې
سترگه وهل مې درنه زده کړل
سترگي خو تا ورکړې خدایه
سترگي دي ډکي تو مانچي دي
سترگې به هر چا تورولی

سترگي په چل غږوه ياره
سترگي ديدن وکړي مړې شي
سترگي دې تورې کړه راووخه
سترگي دې ولې واړولې
سترگي مې اوباسئ لايق يم
سترگي نړۍ تورې مزه کا
سترگي هوسۍ صراحی غاړه
سر په تېشه وهل اسان دي
سر لاندي غټه تيگه کېده
سلام زما په ځان منظور کړه
سورت ياسين راباندي وايه
سورت ياسين راباندي وايه
شال يې په سر اوږي په غاړه
شاه دگودر له لوري راغله
شاه دگودره روانيږه
شاه دگودره روانيږه
شو ماز د يگر گودر له لاره
شو ماز د يگر گودر له لاره
شو مازد يگر ځان يې سنبال کړو
شونډې به يې ولې پستې نه وې
شونډې به يې ولې پستې نه وې
شونډې شربت کړه ماته يې راکړه
بڼه ده چې ته له خيره راغلې
بڼه ده چې ستا له لورې وشوه
بڼه ده چې سترگې دې وړې دي
بڼه ده چې شونډې مې اور نه اخلي
بڼه دی چې ستا د ياري خلاص شوم

اوړکي بازان دي غټې سترگې خوشوينه
شونډو د غم نه وچ پتري نيولي وينه
د تورو سترگو سوداگر راغلي دينه
د سترگو جنگ د بڼو لاندي خوند کوينه
چې بې وفا ته غږېدې مين يې کړمه
دا گلې وډې سترگې ډمې توروينه
بيا دگودر په لاره مسته ياره له ځمه
فرهاده گران دي د ياري سوي داغونه
پردی وطن دی پکې نشته بالښتونه
د مسافرو سلام کله کله وينه
په ما خوږې د زنکدن راغلي دينه
چې مي سختۍ د زنکدن اسانې شه
گودر ته لاره عاشقان ر نځورو ينه
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه
زما نږ يږی د زړگي پا خه برجونه
لکه د بڼې مر غۍ وږه شنه يې خالونه
په اردلي کې سيهلۍ ورسره ځينه
لکه هو سي په لاره اخلي قد مو نه
خپلو همزلو سره کوز گودر له ځينه
چې د پېژوان سوري پرې اوږي ژمی وينه
مور يې د زېږې غوا غوړي ورکړې دينه
زه د هجران په سفر ځم تېری به شمه
کنه ما کند کچکول تره درپسې تلمه
چې ملامته درته زه نه شوم مينه
که چېرې غټې وای خوږلی به دې ومه
د زړه د سره مې لمبې خوږې له راځينه
د شرم باز به مې په ولو گرځونه

ط ع غ ف ق

په ڪتاب پروت يي يادوي شينڪي خالونه
 زه خو اشنا د زړه په سر ویشلی یمه
 سوی په اور وي معشوقې رټلی وینه
 باران په تیگو باندې څه اثر کوینه
 څوک چې د لال تمه کوي ښامار به يي خورینه
 چې معشوقه يي په طرف ولاړه وینه
 بس کړه چې زما په ځوانۍ اور ولگېدنه
 خدايه په در کې به دې څه کم شوي وونه
 ما پرې اخیستي دي د کلي تهمتونه
 ما د مجلس یاران لیدل چې خاورې شونه
 مرگ راپسې دی نیمه خوا به پاتې شونه
 زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه
 په تار د زلفو دې لایلا ورکړه ټکونه
 ستا دې قسم وي چې ما هېر نکړې مینه
 زما د زړه ستنې په تا ولاړې دینه
 حسن د ژمي مازدیگر دی تېر به شینه
 تا رانه زړه په رڼا ورځ وتښتوونه
 ته کله کله غم دې تل راسره وینه
 بې غمه خدای دې عاشق تل په غم کې وینه
 په غم مین په غم به تور لحد ته ځمه
 چې لایلا خاورې درکوي تره پندونه
 چې مرور جانان په گور کې پخلا کړمه
 په ځمارو سترگو مې پرېوتل گردونه
 زه خو دې بس د ښکلي مخ دیدن کومه

طالبه خدای که به ملا شې
 طبیبه لاس مې څله گورې
 عاشق سړی له رنگه تور وي
 عاشق کم عقل دی چې ژاړي
 عاشقي لال بېلتون ښامار دی
 عاشقي لویه پاچاهي ده
 عاشقي مه کوئ عالمه
 عاشقي وای جدایی نه وای
 عالمه څنگه ترې توبه کړم
 عالمه یو تر بل څاریږئ
 عالمه یو له بل څاریږئ
 عزرايل هسې ځان بدنام کړ
 عطر مې پورې په کفن کړه
 عمر چې تېر شي اشنا هېر شي
 عمر دی ډیر شه خپله یاره
 غرور په حسن ناداني ده
 غل خو په توره شپه کې غلا کړي
 غم دې دا ستا نه وفادار دی
 غم دې راځي زه پرې خوشحال یم
 غم کې پیدا په غم کې لوی شوم
 فقیره کبر پکې مکړه
 قبر مې څنگ کې ورته جوړ کړئ
 قبر مې لوڅ کړه حال مې گوره
 قرضدار مې نه يي چې پټ گرځي

د تش دیدن پسې دې اوبنکې تویومه
خوک تر قیامت په پورې نه کوي خوبونه

قسم په خدای باور پرې وکړه
قسمته خدای لپاره وینې شه

ک گ ل

کابل کې شته دی پښتانه ببر برېتونه
د ننۍ زمانې یار دی ټگ به وینه
چې دماښام په ډوډۍ ناست وې وژاړینه
اول ترې څار شه بیا پرې وایه سلامونه
په عاشقانو باندې وایه سلامونه
له خنداښین شه بیا پرې وایه سلامونه
میاشت د بادرو ده لېونۍ به شې مینه
د ځوانۍ ټول عمر پدې کې تېرومه
کله دې مینه په درندو کانو تلمه
په ماذیگرکې به ضرور هلته درځمه
دخوار مین دیدن ته سترگې غړوینه
دچاتصویرته سپینې اوبنکې تویه وینه
خوک به خبر شي اوسوا به شومینه
د بام په سر یې کشمالي کرلي دینه
بیا مې د بنگو پیالۍ مه بوله مینه
خدایږو لالیکه بې ننگۍ ته دې ساتینه
په وطن جنگ دی جانان نه منع کومه
د گودر غاړه اجاره واخله مینه
د خومارو سترگو به اوباسم سیخونه
چې مرگ د بولې په تابه گوته ږدینه
د جانان مینه به یې کوڅو کې گرځوینه
دومره به پاتې شي چې تا پرې ځورومه

کابل ته مه وایه چې وران شې
کاغذ لیکلی تربنه واخلي
کاغذه داسې وخت کې ورشه
کاغذه لاړ شه په هوا شه
کاغذه لاړ شه په هوا شه
کاغذه والوزه شاهین شه
کت د بلۍ سوري ته راوړه
کفن مې کلک وگنډه مورې
کله دې غم راباندې بار شي
کوڅه کې اودرېږه شیرینې
کوڅه کې بیالیلاولاره
کوڅه کې ژاړي په سلگوشوه
کوڅه کې ښکته پورته مه ځه
کور یې په کلي کې معلوم دی
که ته مې روغ لېونۍ نه کړې
که په میوند کې شهید نه شوې
که تور اوربل مې میراتیري
که ته ر یښتیا پر ما مین یې
که ته مې روغ لېونۍ نه کړې
که ځان په سلورنگو جوړ کړې
که خوک باچا د زمانې شي
که د ځوانۍ دوران مې تېر شي

که د دولت ناچاري نه وای
که د زلمو نه پوره نشوه
که د بدن کړی گودر ته راشه
که دیدن غواړې راته گوره
که دیدن کړي تلوار راوگره
که دې خندلي راته نه وای
که دی زما دیدن یاد یږی
که زړه ته سل تسلي ورکړم
که ستا نه سل ځله توبه کړم
که سږنی اوړی خدای وکړي
که سلام غواړې خط به درشي
که لېونی یې زما خوښ یې
که مرور شې ځان به خوار کړې
که مساپر شي بیا به راشې
که ملامت یم ما دې مړ کړي
که مور او پلار دې خدای رضا کړل
که مې نصیب د بدو نه وای
گلاب د اصله شهزاده دی
گلونه ډیر درسره راوړه
گوتې قلم ته په ژړا شوې
گودر ته ځم راپسې راشه
گودر ته دواړه خویندې راغلې
گوره ښېرې به درته وکړم
گیلې به ډېرې ورته وکړم
گل مې د لاسه اوبو دروړه
گودر پاچا منگی وزیر دی
گودر په سر مې قبر جوړ کړه
گودر په سر مې قبر جوړ کړی
گودر ته ځم را پسې راشه

ما به جانان په تول د سرو اخیستی ونه
گرانه وطنه جنګۍ به دې گټینه
زه به منګۍ په لپو ورو، ورو ډکومه
زه به ډوډۍ په تناره وځنډومه
کور کې څوک نشته زه یوازې ناسته یمه
غریب سړی وم خپل ژوندون به مې کوونه
د گودر غاړه اجاره واخله مینه
سترگو لیدلې جانان کله هېروینه
په ما مین زړه مې توبې نه قبلوینه
ماته جانان د سور پېژوان ویلي دینه
که دیدن غواړې خدای ته پورته کړه لاسونه
خلک یاري د لېونو سره کوینه
جنګۍ کله مرور پخلا کوینه
د تورو خاورو مساپر کله راځینه
چې بې گناه یم سر مې ولې غوڅوینه
د ماما گانو به دې زني ونیسمه
په شین چمن به مې منګۍ نه ماتېدنه
رامبېل چامبېل یې نوکران نیولي دینه
زه د اوربل دپاسه چتر جوړومه
لیک به باقي وي موږ به تورې خاورې یونه
ما په منګي کې پراتې راوړي دینه
مشره ویشل کړي کشه غشي ورکوینه
نوره مې مه اخله دخوږ زړه ازارونه
که مې یو ځل د سور پالنگ ملګری شینه
په غم شر یکه لا لیه نیسه گودرونه
وزیر همیشه د خپل پاچا سلام کوینه
چې مات منګۍ جنګۍ زما په قبر ږدینه
چې مات منګۍ پیغلې زما په قبر وینه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه

گودر ته ځم راپسی راشه
 گودر ته ځم راپسی راشه
 گودر ته ځی په مخه راغلی
 گودر ته دواړه خو یندی راغلی
 گودر د غدونو څه کم نه دی
 گودر دی عمر له اباد وې
 گودر دی عمر له ودان وې
 گودر شو گرم مازد یگر دی
 گودر کې سری لمبی شوی پورته
 گودر له ځم چې اوبه راوړم
 گودر له ځم چې مانگی مات کړم
 گودر له ځمه خو شحا لیږم
 گودر له ځمه را پسی را شه
 گودر له ځی او پښو ته گوري
 گودر له غبرگې خو یندی راغلی
 گودرته ځم راپسی راشه
 گودرته ځی ناوخته کیږی
 گودرته راغلی برابره
 گودرکې هره ورځ اختر وې
 گودرکې هره ورځ اختر وې
 گودره بخت دی غلبه دی
 گودره ټول درته لوگی شم
 گور له ځم را پسی راشه
 لارم د خپل وطنه لارم
 لکه کابل دافغان حق دی
 لمونځ چې قضا شي بیا ادا شي
 له مانه ولې گيله من یې

زه به منگی په لپو ورو، ورو ډکومه
 وخت مازد یگردي چې پری وکړو د یدنونه
 گیبی گیبی پرتوگ دی لاره نه راکوینه
 یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لویینه
 پکې پښیری شنی پاخی کټه بازونه
 مازد یگری پکې وی اخترونه
 په دی بهانه د حانان وکړم د یدنونه
 لیلا همزولو سره قینچ مکیز کوینه
 د چا د زړه په دنیا اور ولگید نه
 په سرو منگلو به یې جانان له ورکومه
 سپوږمۍ زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه
 چې مې جانان کر لې لاره کې سره گلونه
 ما په منگې کې پراتي را وړی دینه
 پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه
 گو له ماری د خمارو سترگو کوینه
 زه به منگی په لپو ورو، ورو ډکومه
 د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه
 یا خو لگی راکړه یا منگی در ماتو مه
 رنگ رنگ پکې وی د خو بانو مجلسونه
 منگی په سر ورله راځی جو نی سیلونه
 د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
 په سور سالدو کې لیلا ستا خواله را ځینه
 منگی مې دوه دي نری ملا مې ما توینه
 بې وفا یار راباندې ډېر کبر کوونه
 داسې مې حق دي دجانان زلفوسرونه
 نه ادا کیږي قضا شوي دیدنونه
 کم عقله یاره د پردو اختیار کې یمه

م ن و ه ي

گو لنډې ملا له پر ما کيږدی قد مو نه
نور دې په تورو زلفو مه وهه لاسونه
د سبایي اور يې بليږي دوی ترې ځینه
زما جانان به پکې مخ مينځلی وینه
چې جنګۍ مې مات بنگړي په قبر ږدینه
نصیب زما د لارې مل راسره ځینه
چې جنګۍ مې مات بنگړي په قبر ږدینه
د جنکو په وار پیدا ورکه دې کرمه
چې ماز د یگر په گودر وشي د یدنونه
منګي مې دوه دی نری ملا مې ما تو یڼه
ما د لنډیو سپارې ويلي دینه
زه وم نادانه په یاری نه پوهېدمه
چې یوه خبره دوه ځلې راته کویڼه
د اختر ټال يې هر سړی دې زنگویڼه
قسم دی یاره بې نېټې نشته مرګونه
سرتور ولاړ وې له بڼېرو دې وېرېدمه
ده به د خور سترگو ته ډېر کتلي وینه
دا د ورور سترګي يې د خور په شانته دینه
چې په کوڅه کې پښه نیولی شې مینه
چې زه ده خپلې ځوانۍ ویر پکې کومه
خوږې ورې زلفې په بام ولاړه ومه
منګي په وټو دگودر غاړی له ځینه
دیدن دې پرېښود د ایمان کوي سوالونه
نوی مین وم په دیدن نه مړیدمه
خلکو زما په حق کې پورته کړئ لاسونه
ستا به عادت وي ما به ورک له ملکه کړینه
چې پرې مین وم ترې چاپېر مې کړل لاسونه

ما په گودر د جنو ښخ کړې
ما خو د لیرې نه صحي کړې
ما د کوچي د عمره څار کړې
ما د کونړ د سیند نه څار کړي
ما د گودر په غاړه څښ کړئ
ما د نصیب نه تېښته وکړه
ما دگودر په غاړه ښخ کړې
ما دې ټوپۍ په سر گڼله
ما زد یگر تل لری خاونده
ما سره سم گودر له لار شه
ما سره سمه سیالي مه کړه
ما له مې وړی زړګی راکړه
ما له وړوکي ریباز څار کړې
ما ویل یوازې زما یار يې
ما وې د غمه به دې مړ شم
ما یارانه کله کوله
ما يې د ورور د سترگو څار کړې
ما يې د ورور د سترګو څار کړې
ماته دې دومره دیدن بس دی
ماته رباب په لاس کې راکړئ
مازدیگر چېرته وې چې نه وې
مازدیگر پیغلی ښی اغلی
مازدیگر لټونځ دې قبول مشه
مازدیگر لټونځ رانه قضا شو
مازدیگری دی سوال قبلېږي
مازدیگری دی ښېرې مکره
مبارکي راکړئ عالمه

مبارکي راکړئ عالمه

مبارکي راکړئ عالمه

مخ په قبله مې د يار کور دی

مخې ته راغله راته ژاړي

مرگيه دومره صبر وکړه

مرگي په تنگه کوڅه راغی

مې د يار په کوڅه یوسئ

مساپري په بې غمي کړه

مساپري دې ډېره وکړه

مساپري سخته خواري ده

مسافر ته شوې خواره زه شوم

مسافر مه وژنئ عالمه

مسافري دې روزي مه شه

مسافري خوړليہ ياره

مسافري خوړلی راغلی

مسافري مې زړه نری کړ

مسافري نه ستړی مشې

مسلماني په چاکې نشته

ملنگه دوه گتې دې وکړې

منگيه بخت ته دې حيران يم

منگي کې موری اوبه نه شتهخ

منگي يې ټول په ډنډ غو په کړل

منگي يې ټول په ډنډ غوپه کړم

منگي به تخرگ گودر له ځمه

مور يې د کلي شومړې غواړي

مور يې د کلي شومړې غواړي

مور يې مانو ورته لوگی کړې

موري ټوپک کمربند راکړه

موري د مخه دې شرمېږم

د تهمتو سره يار قبوله کړمه

نادانه زه نادان مې يار ورسېدنه

لئونځ مې بانه کړ د اشنا دیدن کومه

د لئونگين نه يې ځونډي ورک شوي دينه

يو مې ځواني ده بل مې ډېر دي ارمانونه

ما وېل سلام هغه وېل کور دې وړانومه

چې د نجلۍ د دادا يخ شي اندامونه

زه پښتنه يم په نامه دې ناسته يم

راځه راځه روزي به خدای رارسوينه

باران به اوري څوک به ځای نه ورکوينه

خواره دې مور شه چې سفر ته دې ليرينه

چېرته به يې خويندې د دين په تمه وينه

زه دې په سپينه خوږې ويده پرې ايښې ومه

پيزار اوباسه چې دې تلې ښکلومه

قربان قربان دې د زړو جامونه شمه

چې تش وطن راياډوم ژړا راځينه

اول خوله درکړم که دې جېب ولټومه

مرور گرځم څوک مې نه پخولاکوينه

يو دې خير ټول کړو بل دې وکړل دیدنونه

اول دې ښکل کړي بيا دې غېږ ته خېږوينه

زه د اوبو لپاره کوز گودر له ځمه

د شيطانی منگي په لپو ډکوينه

د شيطانی منگي په لپو ډکوينه

دغه يو ځای دی چې بری کيږی د یدنونه

لور يې په سپينه روپۍ خوله نه ورکوينه

لور يې د لارې مېلمانده راستنوينه

زيارت له تلې چا به يې مخ ليدلی وينه

په ما مينه نجلۍ بل ته ورکوينه

ماله کوژدن چا کره وکړه زوړ دې کړمه

موري ڪوچيانو ته مې ورڪڙه
 موري ڪوچيانو ته مې ورڪڙه
 موري لنڊي ٽوپڪ مې راڪڙه
 موري لنڊي ٿوره مې راڪڙه
 مين زڙگي ته مې سلام دي
 مينه په تگ راتگ زياتيري
 مينه په تلو راتلو زياتيري
 مينه د مينې پيدا ڪيري
 مينه د مينې پيدا ڪيري
 مينه دروغو زړونوڪاردي
 مينه ڪي هر څه هر څه ڪيري
 مينې دې داسې لېوني ڪرم
 نارې وهم نارې مې نه اورې
 نجلي په سر دې منگي مات شه
 نجلي د بام په سر ڪږه شوه
 نجلي ڪږه شوه ماته نشته
 نجلي ڪه ٽوڪي د بخمل دي
 نجلي وږه د ياري نه ده
 نجلي ولاږه په لمانځه ده
 نري نري لوگي ترې خيري
 نري مريح ته رسيدلي
 نڀي دې ډېرې ما سره دي
 نصيب مې خپل دي رارسيري
 نصيبه وسوزي ايره شي
 نن خو مې ډير ياديري ياره
 نن د گودر په لاره مه ځه
 نن مې د قبر خواله راشه
 نه به انځر د ورځي گل شي
 نه دې د ځان نه دې د بل ڪرم

چي تور پيڪي مې د هلبند شمال وهينه
 ڪنڊڪ ڪنڊڪ مستي به خورم غٽه به شمه
 په مامينه جيني بل ته ورکوينه
 په دين غزا ده زه خپل ځان شهيدومه
 چي تمامي عمر په صبر تېرومه
 مونږ ڪره مه راځه چي زړه دې صبر شينه
 ڪله راځه ڪله به زه درځم مينه
 په مينه مينه دې ڪتل مين دې ڪږمه
 په مينه مينه دې ڪتل مين دې ڪږمه
 زموره زړونه غريبي وڙلي دينه
 په تا يوه خبره راغله هېر دې ڪږمه
 په لاره ځم خپل او پردي نه پېژنمه
 هله به يې واورې چي زه تورې خاورې شمه
 چي په سرکو شونډو دې راشي سېلابونه
 ورسره ڪور شومهد پانډه ولوبدمه
 د ڪونډي ٿور ده مور غوري ورکږي دينه
 يار يې نيستم دي په ژړا له ملڪه ځينه
 ڪم عقله مور يې ورته سترگي توروينه
 پېرزو مې نشي تور پيڪي په خاورو ږدينه
 د چا په نوې ياري اور ولگېدنه
 مونڊلاتراوسه وروپه خروباندې بارونه
 نڀي دې څه ڪرم چي دې سترگي نه وينمه
 موري زما په نصيب مه ڪوه جنگونه
 تنديه مات شي ٽاڪي څه ليکلي دينه
 خداي دې ناڅاپه چيرته راوځه مينه
 ليلا ولاږه ده په زړه ويشتل ڪوينه
 مبارڪي د نوي ڪور راڪږه مينه
 نه به زما زږگي د غمه خالي شينه
 د دادا ڪور ڪي دې زړه ڪږمه ظالمه

وايم چي داسي خاي ته لاڙ وای
 وخت د خوانې مي نيمه خوا شو
 ودرېدي نشمه غورزيرم
 ودي ويشتم پورته دي نه ڪرم
 وربل يي پوري پوري راغي
 ورشه د يار خبر دي واخله
 ورکه د کور کلي ياري شه
 وطن به ستا لپاره پرېردم
 وطن د مور او پلاره خور دي
 وطن مي تن، تن مي وطن دي
 وطن مي ستا له غمه پرېښود
 ولاړه اوسه چي دي وينمه
 وٽي دي سر په زنگنو ڪر
 وٽي دي مخ زما نه پٽ ڪر
 وٽي به زه ور پسي نه مرم
 هر ڪله راشي د يار غمه
 هر مازد يگردي ٿوي اختر دي
 هغه دي هېر دي ڪه دي ياد دي
 هغه ساعت به ڪله راشي
 يا خو زما په زړه تياره ده
 يا خو زما نصيب خراب دي
 يار مي په اوم ڪي زه اتم ڪي
 يار مي په شنو سترگو مين دي
 يار مي هندو زه مسلمان يم
 ياره زمورکلي ته راشه
 ياري په تور او په سپين نه ده
 ياري په تور او په سپين نه ده
 ياري خو تا پرې ڪر ڪمبخته
 ياري خو تا ڪر ڪر نه ڪر

چي ستا دي ڊيرو ناڪردو ته وگورمه
 يار بي وفا شو ارمان بي به گودر له ڄمه
 تاو ڪري غشي مي د غم خوڙي دينه
 خلڪ ويشتلي مرغی ژر پورته کوينه
 بخت د هغه دي چي يي پوٽي وراڻوينه
 چي بي ديدنه دي ساته لڳونه شونه
 د زني سر مي دېوالو وسولاونه
 چي ستا د حسن دوران تهر شي رابه شمه
 جانانه دري واره پرېردم تا سره ڄمه
 دتن په وينويي ساتم ترخوچي يمه
 خلکو ته وايم چي نيسي اخیستی يمه
 چا دي صفت راته ڪوو راغلي يمه
 ما په خوانانو ڪي خوش ڪري يي مينه
 اشنا غماز درته دروغ ويلي دينه
 اوڙي په غاره ما زد يگر گودر له ڄينه
 ڪه سل مي نور وي تا به پاس په تندي وڙمه
 گودره! ڇڪه دي صفت هر خاي ڪو مه
 چي د ڪرڪي شمال په دواڙو لڳېدنه
 چي د اشنا سره به بر گودر له ڄمه
 يا خو په ٽوله دونيا پرېوتل گردونه
 يا خو به ٽوٽي ياراني دغسي وينه
 يو ڪال به پاتي شم چي دواڙه يو خاي شونه
 زه به دا توري سترگي چپرته بدلومه
 د يار لپاره درمسال جارو ڪومه
 يوڄه په جيب ڪي ستالپاره گرڇومه
 دا معشوقي خو غنمرنگي خوند کوينه
 زړه چي مين شي تور او سپين نه پېژنينه
 ڪه ما پرې ڪري وای ژڙلي به دي وونه
 اوس يي چي لنڊه پرې ڪوي ژڙا راڃينه

ياري د دنگې نجلۍ خوند کړي
ياري د زور خبره نه ده
ياري د شنې نېستې گوزار دی
ياري دې ټوله د ټگۍ وه
ياري دې نه کوم ډاريرم
ياري دې نه وه خوب ليدل و
يم خر پښتون خر مې ژوندون دی
يو اخيري مصره دې داوي
يو خلې بيا په دې لار راشه
يو خلې راغلی خوله مې ورکړه
يو خو دې غونډه منډه خوله ده
يو دې غريب پيدا کړم خدايه
يو زخم نه دی چې به جوړ شي
يو گوټ اوبه منگی نه راکړه
يو وارې ټينگه غېږه راکړه
يوازې خدای به پرې خبر وي
يوازې ژوند مې په کار نه دی

د پلو لاندې سړی غلی تېروينه
که زړه دې نه وي بيا دې نه مجبورومه
چې چا خوړلی رنگ يې خای ته نه راځينه
بښه شو چې زر دې په مطلب ورسېدمه
د لرې لرې نندراې به دې کومه
خو چې مې سترگې غړولې سبا شونه
خړو جامو کې به فردوس جنت له ځمه
اخي يې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په پخوانو قدمو دې پرېوتل گردونه
لار يې صحي کړه په غضب ککړه شومه
بل دې خبرې په کنډه تللي دينه
بل دې مين په کبرجنې نجلۍ کړمه
هزار زخمو نه مې په زړه دي مې به شمه
د وصال تېری يم اوبه بهانه کومه
بيا دې دا دا له توره ورکړه چې راځينه
د خندا ډکه خوله به چيرته ناسته وينه
چې اشنا لاړو زه به تور لحد ته ځمه

سليمي د ټکنالوژي خدمتونو شرکت SalimiTech

سليمي د ټکنالوژي خدمتونو شرکت د شمال زون په مرکزي دفتر د ټکنالوژي په برخه کې د هېواد په رسمي ژبو پښتو او دري خپلو هېوادوالو ته د ټکنالوژي په برخه کې خدمتونه ترسره کوي په دغه شرکت SalimiTech کې د زدکړو يا اي ليرنېنگ اپلېکيشنې، گيم او آنلاين آفلاين پروگرامونو اپلېکيشنونه يا پوستکالي جوړيږي، همدارنگه په دغه شرکت کې د ټکنالوژي په مختلفو برخو يا څانگو کې د پروگرامونو جوړولو تر څنگ د ويب پاڼو جوړول او نور ورته خدمتونه تاسو هېوادوالو ته وړاندې کيږي او مونږ د ستاسو لپاره تل په چوپړ کې يو.

همدغو لنډيو ته مونږ کمپيوټر پوسټکالر هم جوړ کړ چې هېواد وال يې زما له ويب پاڼې څخه دانلودول شي.

<http://www.razmohammad.com>

راز محمد نورزی پکتیاوال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library